

Folketingets Ombudsmands beretning

2013

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

Publikationen kan købes hos:
Rosendahls-Schultz Distribution,
der har beretningen i kommission:

Rosendahls-Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Tlf. 43 22 73 00
E-mail: distribution@rosendahls.dk

Beretningen kan hentes på ombudsmandens hjemmeside:
ombudsmanden.dk

Oplag: 2.000 eksemplarer
Sat med Adobe Caslon Pro/Scene Std
Trykt hos Rosendahls, København
Printed in Denmark 2014

Grafisk design
Conduce

Fotograf
Thomas Fryd

ISSN 1902-0120

INDHOLDSFORTEGNELSE

2013 i ombudsmandsinstitutionen Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen	10
Organisation	22
Børn og unge klager nu selv til ombudsmanden Kontorchef Bente Mundt, Børnekontoret	42
Orden i sagerne Kontorchef Lisbeth Adserballe, Område 1	50
Flere muligheder i samarbejdet med Udenrigsministeriet Kontorchef Jens Olsen og specialkonsulent Christian Ougaard, International Sektion	60
Tilsynsbesøg i nye rammer Afdelingschef Morten Engberg, Tilsynsafdelingen	68
Året i tal	101
Udvalgte ombudsmandsudtalelser	121
Nyheder offentliggjort i 2013	125

TIL FOLKETINGET

I overensstemmelse med ombudsmandslovens § 11, stk. 1 og 2 (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013), afgiver jeg hermed beretning for 2013.

København, september 2014

JØRGEN STEEN SØRENSEN

2013 I OMBUDSMANDSINSTITUTIONEN

Jørgen Steen Sørensen
Folketingets Ombudsmand

I årsberetningen for 2012 – mit første år som ombudsmand – beskrev jeg en række ideer til modernisering af ombudsmandsinstitutionen. Mange af disse ideer blev konkretiseret og ført ud i livet i 2013, ikke mindst med hensyn til struktur-, ressource- og effektivitetsspørgsmål. Det forklarer jeg nærmere i afsnittet *Hurtigere behandling af borgernes sager*.

2013 var også præget af den nye offentlighedslov. Vores overvejelser og initiativer i den forbindelse beskriver jeg i afsnittet *Den nye offentlighedslov*.

Som i andre år var der i 2013 sager, der skilte sig ud og gav anledning til særlig opmærksomhed. En håndfuld af dem beskriver jeg i afsnittet *Særlige sager i 2013*, og til sidst reflekterer jeg i afsnittet *Diskussionen om "normskred" i central-administrationen* over den debat, som – med start i 2013 – er opstået i kølvandet på nogle omdiskuterede sager i centrale ministerier.

Der skete meget andet i ombudsmandsinstitutionen i 2013, end jeg kan komme ind på i denne artikel. Bl.a. var det det første hele år af det nye Børnekontors levetid, et nyt koncept for gennemførelse af vores tilsynsvirksomhed skulle implementeres, og vi tog en række vigtige skridt på det internationale område, ikke mindst i form af samarbejdsaftaler med centrale kinesiske myndigheder. Det beskriver vi andre steder i årsberetningen.

HURTIGERE BEHANDLING AF BORGERNES SAGER

Lang sagsbehandlingstid i forvaltningen er et generelt og væsentligt problem – og et problem, som ombudsmanden ofte påtaler over for myndighederne.

Men det er også et problem, som vi selv har. Vi behandler ganske vist langt de fleste sager inden for rimelig tid, men vi må erkende, at vi har problemer især i

store sager, hvor sagsbehandlingstiden let kan komme op på mange måneder. Derfor har det været vigtigt for os at fokusere på optimering af sagsgange og mere generelt på hurtighed, effektivitet og god ressourceudnyttelse. Naturligvis uden i nogen forstand at give køb på den juridiske faglighed.

Her tog vi en række vigtige skridt i 2013. I første halvår gennemførte vi en omfattende konsulentanalyse af institutionens samlede struktur og sagsgange og i det hele taget vores praktiske måde at arbejde på. Det førte til en lang række forslag om bl.a. ny organisering, ny økonomi- og ressourcestyring og nye principper for driftsstyring, sagsfordeling og sagsgange.

Efter konsulentanalysen arbejdede vi selv videre, og hen på året traf vi en samlet beslutning om væsentlige ændringer i den praktiske måde, vi arbejder på. Vi besluttede bl.a. at dele institutionen op i en juridisk og administrativ søjle, at reducere antallet af enheder, at indføre nye principper for driftsstyring og at indføre et samlet koncept for mål- og resultatstyring. Sigtet er ikke kun at forkorte sagsbehandlingstiderne, men også at frigøre ressourcer til bl.a. at rejse flere sager på eget initiativ – og i det hele taget at fremstå som et godt eksempel for forvaltningen også på det praktisk-administrative område.

Den praktiske implementering af beslutningerne er sket gradvist siden 1. februar 2014. Der er tale om omfattende ændringer, og det vil tage tid at finkalibrere alle hjørner af vores nye arbejdsform. Men jeg er ikke i tvivl om, at ændringerne på sigt vil indebære reelle forbedringer i ombudsmandsinstitutionens resultater.

DEN NYE OFFENTLIGHEDSLOV

Et af de store retspolitiske spørgsmål i beretningsåret var den nye offentlighedslov, som blev vedtaget i juni 2013.

I månederne op til vedtagelsen var der en offentlig debat af en intensitet, som man sjældent ser på det retspolitiske område. Debatten koncentrerede sig navnlig om bestemmelserne i lovens § 24 (den såkaldte ministerbetjeningsregel) og § 27, nr. 2 (den såkaldte folketingspolitikerregel). Var det fornuftige tilpasninger af offentlighedsloven til ændrede strukturer og processer i centraladministrationen, eller var det umotiverede indskrænkninger i et grundlæggende princip om offentlighed i forvaltningen? Meningerne var mange, men lovforslaget blev vedtaget uden ændringer.

Det tilkommer selvsagt ikke en ombudsmandsinstitution at have holdninger til sådanne grundlæggende politiske spørgsmål. Men vi har brugt store ressourcer

på at forberede os til lovens ikrafttræden. Meget få sager om aktindsigt indbringes nemlig for domstolene, og derfor er ombudsmanden – og har altid været – den centrale kontrolinstans på området.

Bl.a. brugte vi meget tid på forventningsafstemning med de relevante aktører, herunder medierne: Hvor er der spørgsmål i loven, som det giver mening at få testet hos ombudsmanden, og hvor er spørgsmålene mere eller mindre afgjort ved Folketingets vedtagelse af loven? Det drøftede vi bl.a. med Dansk Journalistforbund og Danske Medier.

Her havde vi også lejlighed til at forklare, at vi vil prioritere sager om den nye offentlighedslov meget højt, men at det samtidig ligger i loven, at ombudsmanden ikke skal anlægge en specielt ”offentlighedsvenlig” fortolkning i enkeltsager. Vi skal simpelthen nå frem til de resultater, som vi efter almindelig metode må gå ud fra, at Folketinget har ønsket. Heri ligger imidlertid også, at der er områder, hvor man i særlig grad kan forvente, at vi vil ”trykke myndighederne på maven”. Det gælder f.eks. i spørgsmål om anvendelse af meroffentlighedsprincippet og i spørgsmål om hurtig sagsbehandling.

Vi havde tilsvarende drøftelser med centrale ministerier og KL, og ikke mindst havde vi omfattende undervisnings- og seminarvirksomhed over for et bredt udsnit af medarbejdere i myndighederne. Vi ydede også generel bistand til myndighederne i forbindelse med deres udarbejdelse af vejledninger mv. om den nye lov.

En vigtig del af vores forberedelse til den nye lov drejede sig om optimering af vores egne sagsgange på offentlighedsområdet. Det er et centralt budskab i den nye lov, at myndighederne skal være meget hurtige til at afgøre sager om aktindsigt, og selv om loven – og dens sagsbehandlingsfrister – ikke gælder for ombudsmanden, har vi lagt vægt på i videst muligt omfang at kunne matche de samme krav. Det betyder bl.a., at vores målsætning er at afgøre vores sager, senest 20 arbejdsdage efter at de er klar til vurdering (i komplicerede sager er målsætningen 40 arbejdsdage).

Under de politiske forhandlinger om den nye lov blev det aftalt, at Folketingets Retsudvalg tre år efter lovens ikrafttræden vil anmode ombudsmanden om at redegøre for myndighedernes praksis efter de nævnte bestemmelser i lovens §§ 24 og 27, nr. 2. I den forbindelse opstod der i medierne tvivl om, hvad der egentlig var ombudsmandens opgave, og vi understregede, at vi alene skal redegøre for, om myndighedernes praksis er i overensstemmelse med loven, og ikke for, om bestemmelserne er hensigtsmæssige. Det sidste er et rent politisk spørgsmål, som skal afgøres af Folketinget, og ikke af ombudsmanden.

SÆRLIGE SAGER I 2013

I de korte sagsresuméer, som er indsat rundt omkring i denne beretning, giver vi et billede af den mangfoldighed af problemstillinger, som vi beskæftiger os med i dagligdagen. Her skal jeg nævne nogle af de sager fra 2013, som på den ene eller anden måde skilte sig ud¹:

Vi behandler mange sager på *udlændingeområdet*. Det er sager, der giver indblik i udsatte menneskers forhold.

I en sag stod *en hiv-smittet kvinde fra Vestafrika* til udsendelse af Danmark, men hun påberåbte sig, at hun var i vellykket behandling, som hun frygtede ikke at få i sit hjemland (2013-25). Justitsministeriet gav imidlertid afslag på humanitær opholdstilladelse uden at undersøge, om der faktisk var behandlingsmuligheder i hjemlandet. Det var selvsagt en meget alvorlig sag – man kunne have sine tvivl om kvindens fremtidsudsigter – men myndighederne havde fulgt en detaljeret praksis om, hvornår behandlingsmuligheder i hjemlandet skal undersøges, og denne praksis måtte vi anse for tiltrådt af Folketinget. Hertil kom, at Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på området er meget restriktiv, og vi havde derfor ikke grundlag for at underkende myndighedernes praksis. Vi kunne altså ikke hjælpe.

Det kunne vi derimod i en anden sag (2013-18), hvor problemet var, at et kun 11 måneder gammelt barn havde fået såkaldt *visumkarens*, dvs. udelukkelse fra visum til Danmark i en vis periode. Barnets mor kom fra Kosovo og havde født under et visumophold i Danmark, men hun var så udrejst for sent. Hun skulle derfor have visumkarens, men barnet fik det også, således at barnet i de næste fem år bl.a. var afskåret fra at besøge sin far her i landet. Det var en fejl fra myndighedernes side, og sagen resulterede i, at myndighederne fremover udtrykkeligt vil oplyse, at visumkarens til forældre ikke gælder for mindreårige børn. Sagen viser, at børn har selvstændige rettigheder, også på visumområdet.

Et andet område præget af mennesker med svære vilkår er *det sociale område*. Det er derfor et sagsområde, der altid fylder meget hos ombudsmanden, og vi kan heldigvis hjælpe i en række tilfælde. Det gjaldt bl.a. i en sag, hvor en ældre gymnasielærer havde fået *afslag på efterløn*, fordi myndighederne ikke mente, at han stod til rådighed for arbejdsmarkedet (2013-11). Det viste sig imidlertid, at

1) For en nærmere juridisk gennemgang af udvalgte ombudsmandsudtalelser offentliggjort i 2013 kan jeg henvise til artiklen "Udtalelser om almindelige forvaltningsretlige spørgsmål" under "Ombudsmandens beretning 2013" på ombudsmanden.dk.

lærerens forhold ikke havde været tilstrækkeligt undersøgt, og vi henstillede, at sagen blev genoptaget. Det skete, og myndighederne anerkendte herefter hans ret til efterløn.

På det mere generelle plan beskrev vi i årsberetningen for 2012 problemerne med kommunernes *bekæmpelse af socialbedrageri*. Der er ikke tvivl om, at det i kommunerne volder problemer at gå effektivt efter snyd og uretmæssige udbetalinger og samtidig overholde grundlæggende retsprincipper.

Dette område havde også vores opmærksomhed i 2013. Bl.a. behandlede vi en meget omtalt sag om en kvinde, som blev pålagt at betale sociale ydelser tilbage, fordi hun ifølge myndighederne ikke var "reelt enlig" og derfor "uberettiget og mod bedre vidende" havde modtaget for høje ydelser (2013-4). Afgørelsen støttede sig bl.a. på en anonym anmeldelse af kvinden, og vi understregede, at denne form for anmeldelser godt kan give myndighederne grundlag for at igangsætte en undersøgelse, men ikke i sig selv indgå som bevis i sagen. Sagen gav os også lejlighed til at sammenfatte nogle grundprincipper, som myndighederne skal være meget opmærksomme på, bl.a. om objektiv sagsoplysning, selvinkriminering og vejledningspligt.

Kommunerne synes i øvrigt selv at være klar over, at sagsområdet volder vanskeligheder, og vi havde løbende gennem beretningsåret lejlighed til at drøfte problemerne med en række kommuner.

En anden udsat socialgruppe er de *børn og unge, der er placeret i f.eks. døgntilbud, opholdssteder og plejefamilier*. En række tilsynsbesøg i sådanne institutioner afdækkede, at der uden klar hjemmel bliver anvendt forskellige magtmidler over for de unge – f.eks. at de skal aflægge urinprøver ved mistanke om indtagelse af stoffer, og at de får begrænset deres adgang til mobiltelefon, computer og internet. Vi rejste spørgsmålet generelt over for socialministeren, og det resulterede i nedsættelse af et udvalg, der skal afdække problemerne og komme med forslag til ny lovgivning. Det er tiltrængt at få en afklaring på dette vanskelige område, og det er også principielt rigtigt, at Folketinget får lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet.

Sager om *aktindsigt* fyldte også i 2013 forholdsvis meget i vores virksomhed.

En meget omtalt sag drejede sig om Danmarks Lærerforenings ret til aktindsigt i dokumenter hos den arbejdsgruppe, som for de offentlige arbejdsgivere skulle forberede *overenskomstforhandlingerne på lærerområdet* (2013-10). Lærerforeningen fik afslag, bl.a. med den begrundelse at arbejdsgruppens dokumenter ikke var indgået i forberedelsen af selve overenskomstforhandlingerne. Det forekom

os overraskende og gav os bl.a. anledning til at sige, at sagen efterlod indtryk af, at der kunne have været planlagt og disponeret netop med sigte på at undgå aktindsigt. Vi pegede på, at en sådan "offentlighedstækning" ikke i almindelighed kan anses for ulovlig, men at det er meget uheldigt, hvis den fører til uhensigtsmæssige "krumspring". F.eks. ved at der ikke gøres tilstrækkelig brug af relevante dokumenter.

En anden sag på området medførte alvorlig kritik af Skatteministeriet (2013-15). En journalist ville have *aktindsigt i SKATs produktionsplan for 2013* og skrev bl.a. til Skatteministeriet, at ministeriet kunne forvente at "få en ombudsmandssag på halsen", hvis han ikke fik hele planen hurtigst muligt. Det fik Skatteministeriets særlige rådgiver til at ringe journalisten op og bl.a. (mens journalisten optog samtalen) sige, at journalisten havde "provokeret ham stærkt", og at han opfattede det som "meget aggressivt" at blive "truet" med en ombudsmandssag. Den særlige rådgiver efterlod i det hele taget indtryk af, at journalistens henvendelse kunne få betydning for det fremtidige samarbejde mellem journalisten og Skatteministeriet. Journalisten fik i øvrigt aldrig svar på sin anmodning om aktindsigt.

Vi betegnede dette som "fuldstændig uacceptabel adfærd" over for en journalist, der brugte sin ret til at søge aktindsigt og varslede brug af sin ret til at klage til ombudsmanden. Vi understregede, at en særlig rådgiver i et ministerium grundlæggende er en embedsmand, der skal følge reglerne for den offentlige forvaltning. Skatteministeriet meddelte, at man ville træffe forskellige foranstaltninger til sikring af særlige rådgiveres forståelse af deres rolle.

En særlig gruppe af sager vedrører de såkaldte *hjemmelsproblemer*. Har myndighederne juridisk grundlag for det, de gør, og hvor stærk skal hjemmelen egentlig være i forskellige situationer? To meget forskellige sager fra 2013 illustrerer disse spørgsmål.

I den ene sag havde Miljøklagenævnet *købt privat advokatbistand* (hos Kammeradvokaten) til at behandle en ophobet bunke af klagesager om husdyrbrug (2013-9). Kammeradvokaten traf ikke på noget tidspunkt endelig afgørelse i sagerne – det gjorde nævnet – men gennemførte bl.a. høringer og udarbejdede udkast til afgørelser.

Det er – eller var i hvert fald indtil vores udtalelse – et uafklaret spørgsmål, om en myndighed på denne måde uden lovhjemmel kan overlade sagsforberedelse til f.eks. private advokatfirmaer. Vi anlagde en forholdsvis pragmatisk tilgang og lagde bl.a. vægt på, at Kammeradvokaten ikke kunne træffe endelig afgørelse

i sagerne (det ville utvivlsomt kræve udtrykkelig lovhjemmel), og *at* inddragelse af private aktører i myndighedernes sagsforberedelse kunne tjene væsentlige hensyn til borgerne, f.eks. hurtigere behandling af sagerne. Men vi opstillede samtidig en række vigtige forudsætninger for sådanne ordninger, ud fra det grundprincip at ordningen aldrig må forringe borgernes retsstilling.

I en anden sag havde et *kostgymnasium bortvist en hf-elev*, fordi han havde røget hash under en bytur i en weekend (2013-24). Vi så nærmere på, hvor langt en skole kan gå alene på grundlag af såkaldte anstaltsbetragtninger. Altså principet om, at offentlige institutioner til en vis grad kan opstille ”lokale regler”, hvis de er nødvendige for, at institutionen kan fungere.

Elevens indtagelse af hash var foregået i fritiden og uden for skolens område. Der var heller ikke dokumentation for, at eleven efterfølgende havde været påvirket på skolens område. På den baggrund mente vi ikke, at skolen kunne bortvise eleven – det var ikke nødvendigt for, at skolen kunne fungere. Vi henstillede til Undervisningsministeriet at tilvejebringe særlig lovhjemmel, hvis man på denne måde ville gribe ind over for elevernes adfærd i fritiden.

DISKUSSIONEN OM ”NORMSKRED” I CENTRALADMINISTRATIONEN

Centraladministrationen kom i 2013 i modvind i medier og offentlighed. Det hang sammen med en række omdiskuterede sager i centrale ministerier, der gav anledning til en mere generel debat: Er der problemer med forvaltningskulturen? Er der gået ”spin” i ministeriernes daglige arbejde? Er politisk tæft blevet vigtigere end faglighed og saglighed?

Diskussionen om værdier i centraladministrationen er vigtig. Det er her, noget af den tungeste magt i samfundet er koncentreret, og der kan trækkes en lige linje fra beslutninger på Slotsholmen til dagligdagen i de yderste afkroge af landet. Centraladministrationen er en krumtap i vores demokrati.

Derfor skal centraladministrationen holdes i snor og under kontrol af bl.a. Folketinget, Rigsrevisionen og ombudsmanden. Det bliver den også, og i ombudsmandsinstitutionen bruger vi mange ressourcer på ministerierne.

Men det er vigtigt, at diskussionen om normskred foregår på et nøgternt og afbalanceret grundlag. Det er et spørgsmål om fairness, men det er også et spørgsmål om ikke at tale institutioner i sæk uden belæg.

Vores samfund bygger nemlig i vidt omfang på tillid til de bærende institutioner. Den tillid skal naturligvis ikke holdes i live, hvis der ikke er grundlag for den. Men den skal heller ikke undermineres uden grund. Så fjerner man fundamentet for den følelse af stolthed og mission hos medarbejderne, som langt hen ad vejen netop bærer og stimulerer efterlevelsen af embedsværkets værdier i det daglige. Det fører til ansvarsforflygtigelse, frygt for at træffe beslutninger og mangel på effektivitet og kvalitet.

I ombudsmandsinstitutionen behandler vi mange og store sager fra centraladministrationen, og ganske mange af dem giver anledning til kritik, undertiden også skarp (se bl.a. eksempler ovenfor). Men i hvert fald set fra vores post er der ikke belæg for at tale om normskred i nogen meningsfuld forstand. Vi har grundlæggende en god centraladministration.

Når dette er sagt, er der nogle udviklingstendenser, som – hvis man ikke er opmærksom – kan rumme risiko for skred:

Centraladministrationens opgaver hører til de mest komplekse i samfundet, og vilkårene synes på flere punkter at blive stadigt vanskeligere. 24/7-samfundet indebærer, at sager skal håndteres og løses, nærmest før de er opstået. Spændvidden i det almindelige embedsværks opgaver synes at være større end nogensinde. Mediepresset bliver stadigt voldsommere. Og indførelsen af særlige rådgivere tager en formidlingskultur med sig, som kan være nyttig og nødvendig, men som også risikerer at farve det faglige arbejde.

Frem for enkeltsager uden indlysende indbyrdes sammenhæng er dette nok et bedre udgangspunkt for en aktuel diskussion om normer og værdier i centraladministrationen. Og måske er italesættelsen af grundlæggende forvaltningsværdier i de senere år druknet lidt i mediestrategier, strukturreformer, effektiviseringsprojekter og efterspørgsel på hurtige svar på svære spørgsmål. Måske har det været mere moderne at tale om, hvad der skal reformeres, end om, hvad der skal bevares.

Grundværdierne er heldigvis enkle og velkendte: lovlighed, faglighed, sandhedspligt og partipolitisk neutralitet. Deres indhold er rimelig klart. Og redskaberne til at sikre deres overholdelse ligger nogenlunde lige for: Giv værdierne klar ledelsesmæssig fokus og daglig opmærksomhed, især i de svære sager. Hav de kompetencer til rådighed, der skal sikre deres overholdelse. Skrid hårdt ind over for dem, der ikke måtte spille efter reglerne. Og erkend og ret fejl, når de bliver begået, i stedet for at satse på, at de ikke bliver opdaget.

En tydelig kurs i disse spørgsmål er vigtig, hvis vi også på sigt skal opretholde en centraladministration på højt niveau, og derved fastholde tilliden til systemet. Og under alle omstændigheder skal centraladministrationen holdes under effektiv kontrol i dagligdagen. Det er en af vores vigtigste opgaver i ombudsmandsinstitutionen.

Sag nr. 13/04834

Ombudsmanden havde i 2013 udvalgt misbrugsbehandling og forebyggelse af vold og trusler mellem brugerne som temaer for sine tilsynsbesøg. Som led i temaet besøgte to medarbejdere en privat behandlingsinstitution for misbrugere sammen med en læge fra DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur.

Behandlingsinstitutionen havde kun få problemer med vold og trusler mellem beboerne. En enkelt episode havde medført, at en beboer var blevet sendt til et andet behandlingssted.

Under tilsynsbesøget blev der også drøftet andre emner; f.eks. viste det sig, at institutionen ikke havde en instruks om magtanvendelse, da der som udgangspunkt ikke blev brugt magt over for beboerne. Da besøget sluttede, anbefalede tilsynsholderet, at institutionen alligevel udarbejdede en instruks om magtanvendelse for at sikre, at medarbejderne vidste, hvad de skulle gøre, hvis der opstod en situation, hvor magtanvendelse var nødvendig. Det gjorde institutionen.

Ombudsmanden samarbejder med DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder om OPCAT-tilsynsbesøg, som skal sikre, at FN-reglerne mod tortur bliver overholdt. Besøgene kan både foregå på offentlige og private institutioner.

Sag nr. 12/05051

En færøsk borger klagede over, at han ikke havde fået svar fra Landfogeden på Færøerne på nogle anmodninger om aktindsigt i bl.a. politirapporter og politianmeldelser. Landfogeden har samme kompetence som de danske politidirektører.

På vegne af borgeren bad ombudsmanden Landfogeden om at prioritere borgerens klage, men et par måneder senere vendte borgeren tilbage, fordi han fortsat ikke havde fået svar. Nu ringede en medarbejder fra ombudsmanden til Landfogeden og fik at vide, at Landfogeden forventede at svare borgeren i løbet af en måned. Det skrev ombudsmanden til borgeren og vejledte ham samtidig om, at han eventuelt – hvis sagen fortsat trak ud – kunne bede Rigsadvokaten om hjælp med sin klage over Landfogedens sagsbehandlingstid.

Borgeren modtog senere en afgørelse om delvis aktindsigt fra Landfogeden, som også beklagede den lange sagsbehandlingstid.

Ombudsmandens kompetence omfatter færøske forhold, der hører under statslige myndigheder, det vil sige rigsmyndigheder. Myndigheder under det færøske hjemmestyre er undergivet Lagtingets Ombudsmand.

Sag nr. 13/00989

En journalist på en ugeavis havde igennem længere tid interesseret sig for en rapport, som et ministerium arbejdede på. Da han en dag kunne læse alt om den nu afsluttede rapport i et dagblad, klagede han til ombudsmanden over, at ministeriet havde forskelsbehandlet ham og dagbladet, som havde fået indsigt i rapporten. Han skrev i sin klage, at han havde ringet til ministeriets pressechef og bedt om rapporten, så sent som dagen inden den blev omtalt i dagbladet. Pressechefen havde blot givet ham et henholdende svar, selv om rapporten på det tidspunkt måtte have været færdig.

Ombudsmanden var enig i, at ministeriet havde pligt til at behandle journalisterne ens. Men da journalisten fra ugeavisen ikke kunne bevise, at han havde bedt om aktindsigt, og ministeriet ikke kunne huske hans opringning, måtte ombudsmanden opgive at undersøge sagen nærmere.

I 2013 modtog ombudsmanden 107 klager fra journalister, som ønskede aktindsigt i oplysninger til brug for deres arbejde.

Sag nr. 13/03239

Der måtte være noget i vejen med politiets måleudstyr, mente en mand, som var blevet taget i at køre for stærkt. Sagen kom for byretten, hvor manden blev dømt skyldig. Han søgte derefter Procesbevillingsnævnet om til-ladelse til at få sagen behandlet i landsretten, men fik afslag.

Manden klagede til ombudsmanden over politiets bødeforlæg, byrettens behandling af hans sag og Procesbevillingsnævnets afslag, men ombudsmanden måtte afvise sagen. Det følger nemlig af ombudsmandsloven, at ombudsmanden hverken kan behandle klager over spørgsmål, som en domstol har taget stilling til, eller over domstole og domstolsliggende organer som Procesbevillingsnævnet.

I 2013 afviste ombudsmanden i alt mere end 400 klager, som faldt uden for hans kompetence – f.eks. fordi de handlede om domstolene.

Sag nr. 13/05268

”Hun virker sjældent glad og er ofte mut og indelukket”. Sådan stod der bl.a. i den underretning om en elev, som en skole sendte til kommunen.

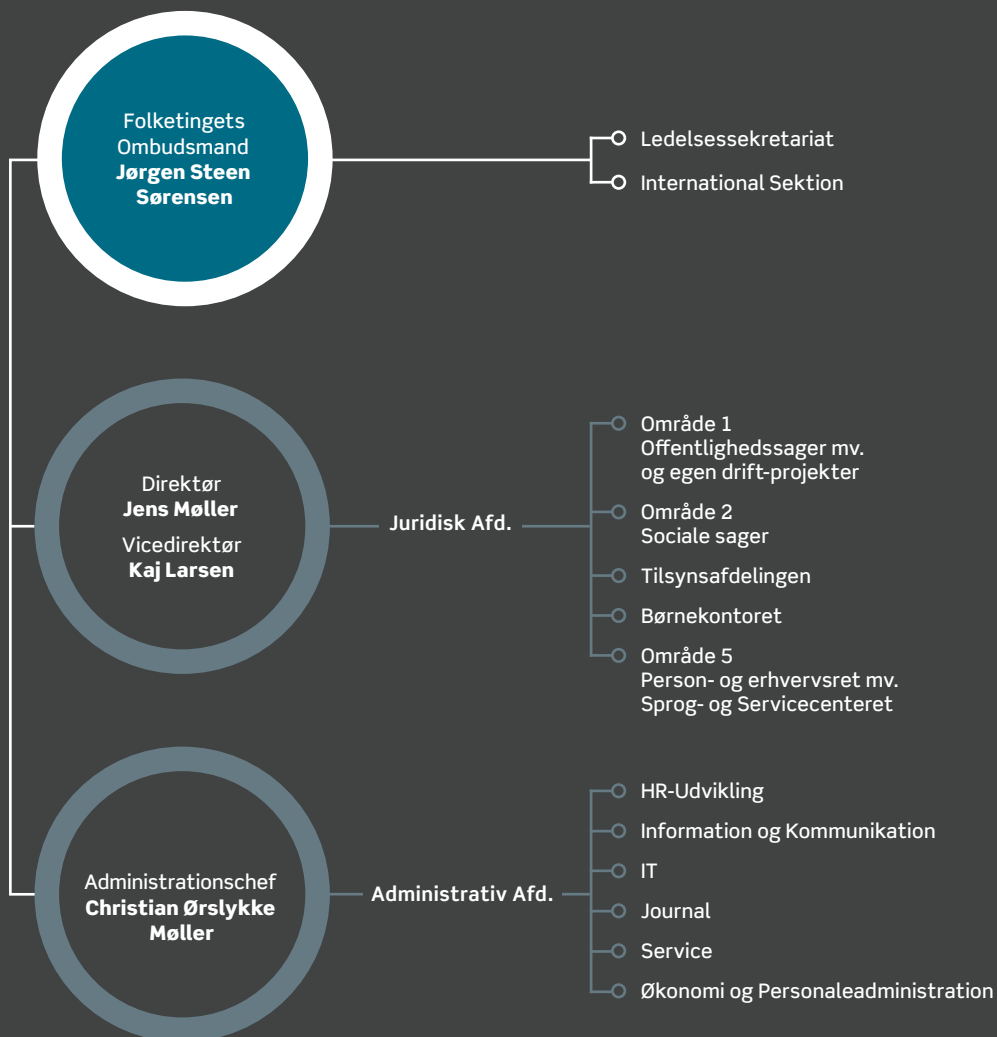
Pigens far mente, at skolens bekymring var ubegrundet, og at underretningen ikke var tilstrækkeligt underbygget. Han klagede derfor til ombudsmanden. Men ombudsmanden afviste sagen, da han ikke mente, at han ville kunne kritisere skolen. Ombudsmanden skrev bl.a. til faren, at offentligt ansatte har en skærpet pligt til at underrette kommunen om f.eks. børn, som har brug for særlig støtte. Om indholdet af underretningen skrev ombudsmanden, at han ikke kunne kontrollere, om skolens observationer var rigtige, og heller ikke vurdere skolens fagkyndige vurdering.

Ombudsmanden er udpeget af Folketinget til at tage stilling til juridiske spørgsmål. Han kan derimod ikke tage stilling til spørgsmål, som kræver anden faglig viden – f.eks. faglighed til at kunne vurdere, om et barn trives og fungerer i skolen.

ORGANISATION

DIREKTION

AFDELINGER

Administrationschef
Christian Ørslykke Møller

Folketingets Ombudsmand
Jørgen Steen Sørensen

Vicedirektør
Kaj Larsen

Direktør
Jens Møller

Pr. 1. maj 2014

LEDELSESSEKRETARIAT OG INTERNATIONAL SEKTION

**Ledelsessekretariat og
International Sektion**

Kommitteret Jon Andersen
Kontorfuldmægtig Jannie Svendsen
Kommunikationskonsulent Jacob Berner Moe
Specialkonsulent Christian Ougaard
Kontorchef Jens Olsen

Pr. 1. maj 2014

OMRÅDE 1
- OFFENTLIGHEDSSAGER MV.
OG EGEN DRIFT-PROJEKTER

Områdechef Karsten Loiborg
Kontorchef Lisbeth Adserballe
Specialkonsulent Lise Puggaard
Specialkonsulent Michael Gasbjerg Thuesen
Fuldmægtig Dennis Toft Sørensen
Fuldmægtig Janne Lundin Vadmand
Fuldmægtig Kirsten Brøndal
Fuldmægtig Mette Vestentoft
Fuldmægtig Pi Lundbøl Stick
Fuldmægtig Stine Marum
Studentermødjhjælper Christian Nikolaj Søberg
Studentermødjhjælper Mikkel Lindberg Laursen
Ekstern konsulent, professor, dr.jur. Jan Pedersen,
Aarhus Universitet

Centrale arbejdsområder

- Offentlighedssager
- Skatter, afgifter, inddrivelse mv.
- Markeds- og forbrugerforhold, selskaber mv.
- Valg, personregistrering, våben, pas, procesbevillinger mv.
- Transport, kommunikation, veje, færdsel mv.
- Uddannelse og forskning
- Kirke og kultur
- Egen drift-projekter
- Særlige faglige opgaver

OMRÅDE 2 – SOCIALE SAGER

Områdechef Kirsten Talevski
Kontorchef Susanne Veiga
Souschef Pernille Helsted
Specialkonsulent Elizabeth Bøggild Nielsen
Fuldmægtig Ann Thagård Gregersen
Fuldmægtig Camilla Bang
Fuldmægtig Karina Sanderhoff
Fuldmægtig Linette Granau Winther
Fuldmægtig Marjanne Kalsbeek
Fuldmægtig Nina Melgaard Ringsted
Fuldmægtig Peter Kersting
Studertermedhjælper Nina Mojaza
Studertermedhjælper Trine Louise Mågård Hansen

Centrale arbejdsområder

- Social- og arbejdsmarkedsret
- Offentlig personaleret

Pr. 1. maj 2014

Afdelingschef Morten Engberg
Souschef Christina Ladefoged
Souschef Erik Dorph Sørensen
Specialkonsulent Rikke Ilona Ipsen
Fuldmægtig Camilla Schroll
Fuldmægtig Klavs Kinnerup Hede
Fuldmægtig Marta Warburg
Fuldmægtig Sofie Hedegaard Larsen
Fuldmægtig Ulrik i Hjøllum
Handicapkonsulent Anders J. Andersen
Overassistent Jeanette Hansen
Studertermedhjælper Adam Fussing Clausen
Studertermedhjælper Rune Werner Christensen

**Tilsynsafdelingen leder embedets
tilsynsvirksomhed, der især omfatter:**

- Fængsler
- Arresthuse
- Kriminalforsorgens pensioner
- Detentioner
- Psykiatriske afdelinger
- Sociale og socialpsykiatriske botilbud
- Ligebehandling af mennesker med handicap
- Tvangsmæssig udsendelse af udlændinge

**Tilsynsafdelingen behandler især
konkrete sager om:**

- Straffuldbyrdelse og varetægtsfængsling
- Politi og straffesager
- Psykiatri
- Sociale institutioner

Kontorchef Bente Mundt
Souschef Mette Ravn Jacobsen
Børnesagkyndig Irene Rønn Lind
Fuldmægtig Hanne Nørgård
Fuldmægtig Mai Vestergaard
Fuldmægtig Mette Kildegaard Hansen
Fuldmægtig Morten Bech Lorentzen
Studertermedhjælper Anna Noushin Thestrup

Børnekontoret afholder tilsynsbesøg i offentlige og private børneinstitutioner, f.eks.:

- Sociale institutioner og private opholdssteder for døgnanbragte børn
- Plejefamilier
- Skoler, herunder privatskoler
- Asylcentre
- Børneafdelinger på hospitaler og børnepsykiatriske afdelinger
- Daginstitutioner

Børnekontoret behandler især konkrete sager om:

- Hjælpeforanstaltninger for børn og unge
- Sociale serviceydelser til børn
- Familieret (samvær mv., bidrag og adoption)
- Folke-, efter- og friskoler
- Børneinstitutioner
- Andre sager, der særligt vedrører børns rettigheder

OMRÅDE 5

- PERSON- OG ERHVERVSRET MV.

- SPROG- OG SERVICECENTERET

Kontorchef Johannes Martin Fenger
 Souschef Jørgen Hejstvig-Larsen
 Souschef Vibeke Lundmark
 Fuldmægtig Christoffer Bruus
 Fuldmægtig Kresten Gaub
 Fuldmægtig Kristine Holst Hedegaard
 Fuldmægtig Lykke Leth Nielsen
 Fuldmægtig Tina Andersen
 Studentermedhjælper Christian Degnbøel
 Østergaard

Centrale arbejdsområder

- Miljø og planlægning
- Erhverv
- Kommuner
- Udlændinge
- Sundhedsvæsen ekskl. psykiatri
- Person- og navneret, fonde og arv
- Domstole, private retsforhold mv.

Sprog- og Servicecenteret

Souschef Vibeke Lundmark
 Kontorfuldmægtig Lisbeth Nielsen
 Overassistent Dorte Buttenschøn
 Overassistent Gurli Søndergaard
 Overassistent Marianne Anora Kramath Jensen

Centrale arbejdsområder

- Oversættelse (engelsk og tysk)
- Korrekturlæsning
- Tolkeformidling
- Produktionsstatistik
- Klagebekræftelse
- Gæste- og mødekoordinering

Centrale arbejdsområder

- Den årlige beretning
- Økonomi og personale
- Kontrakter og indkøb
- HR-udvikling
- Organisationsudvikling
- Information og kommunikation
- IT
- Service og vedligehold
- Journal

Administrationschef Christian Ørslykke Møller

HR-Udvikling

Personalekonsulent Lisbeth Kongshaug

Information og Kommunikation

Informationskonsulent Karen Nedergaard
Referent Eva Jørgensen
Referent Julie Gjerrild Jensen
Overassistent Birgit Kehlet-Hansen

IT

IT-driftsmedarbejder Seyit Ahmet Özkan
IT-driftsmedarbejder Uffe Larsen
IT-studentermedhjælper Sonny Manjit Singh

Journal

Journalleder Carina Haar Hillbrandt
Kontorfuldmægtig Lisbet Pedersen
Overassistent Denise Schärfe
Overassistent Harriet Lindegaard Hansen
Overassistent Olga Bardenshtein

Service

Serviceleder Jeanette Schultz
Driftsmedarbejder Flemming Wind Lystrup
Driftsmedarbejder Niels Clemmensen
Husbetjent Annitta Lundahl
Husbetjent Charlotte Jørgensen
Husbetjent Kirsten Morell
Husbetjent Suphaporn Nielsen
Husbetjent Susanne Pedersen

Økonomi og Personaleadministration

Controller Torben Frimer-Larsen
Fuldmægtig Mette Vestentoft
Serviceleder Jeanette Schultz
Kontorfuldmægtig Jannie Svendsen
Kontorfuldmægtig Lone Gundersen
Overassistent Neel Bjellekjær

Sag nr. 13/04866

En kvinde blev frikendt for socialbedrageri i en straffesag, da retten ikke var enig med kommunen i, at hun og hendes tidligere ægtefælle havde haft "egentlig fælles økonomi". Alligevel afslog kommunen og det sociale nævn at genoptage spørgsmålet om, hvorvidt hun skulle tilbagebetale en række sociale ydelser – sammenlagt over 150.000 kroner.

Da ombudsmanden modtog kvindens klage over myndighedernes afgørelse, undrede han sig. Efter almindelige forvaltningsretlige regler har en borger nemlig krav på at få sin sag genoptaget, hvis f.eks. en domstol træffer en afgørelse, som har betydning for sagen. I en høring til Ankestyrelsen, som nu var klagemyndighed i sager som denne, bad ombudsmanden myndighederne om at forholde sig til dette.

Ankestyrelsen skrev tilbage, at den havde besluttet at genoptage sagen. Ombudsmanden afsluttede herefter sin behandling af sagen. Ankestyrelsen ændrede siden afgørelsen, så kvinden ikke skulle tilbagebetale de sociale ydelser.

I sin høring stiller ombudsmanden typisk nogle spørgsmål til myndighederne for at få sagen nærmere belyst. Det hænder, at myndighederne vælger at genoptage sagen, allerede når de modtager høringen med ombudsmandens kritiske spørgsmål.

Sag nr. 13/02045

Under et tilsynsbesøg i et arresthus konstaterede ombudsmandens medarbejdere, at besøgsrummet ikke var særlig hyggeligt. Arresthuset ville gerne støtte de indsatte relationer til deres børn, og også derfor var det en god idé, at besøgsrummet blev gjort mere hjemligt, mente ombudsmanden.

Arresthusets ledelse oplyste, at der allerede var søgt om og bevilget penge til nye møbler til besøgsrummet. Ledelsen var enig i ombudsmandens forslag om, at besøgsrummet kunne indrettes bedre. Nogle måneder senere kunne ombudsmanden læse i en lokalavis, at væggene i arresthusets besøgsrum var blevet flot udsmykket af en kunstner.

Ombudsmandens tilsynsbesøg handler ikke kun om at konstatere, om reglerne bliver fulgt. Ombudsmanden forsøger også at vurdere, om forholdene er acceptable for de mennesker, som tilbringer hele eller dele af deres liv i institutionen.

Sag nr. 12/04364

Der blev ikke givet nogen begrundelse, da en leder af en ungdomsklub blev fyret efter én dags arbejde. Lederen klagede til ombudsmanden. Ombudsmanden forsøgte bl.a. at få klarlagt, hvilke oplysninger der lå til grund for fyringen.

Efter en længere korrespondance med kommunen blev det klart, at baggrunden for fyringen var en lidt ældre konflikt mellem lederen og noget personale på en skole. Ombudsmanden sendte herefter sagen til kommunen, for at kommunen skulle tage stilling til, om fyringen var i orden. Lederen var imidlertid tilfreds med bl.a. at have fået at vide, hvorfor han var blevet fyret, og han ønskede ikke, at kommunen skulle gøre mere i sagen. Sagen sluttede derfor uden en ny afgørelse fra kommunen.

I 2013 modtog ombudsmanden omkring 100 klager om personalesager.

Sag nr. 12/04705

Myndighederne havde afvist at forlænge en mands sygedagpenge, bl.a. fordi han ikke havde en tilstrækkelig sikker og konkret lægelig prognose for, hvornår han ville kunne genoptage arbejdet. For at manden var berettiget til at få sine sygedagpenge forlænget, skulle lægen vurdere, at manden ville kunne genoptage arbejdet inden for to år.

Efter afslaget skaffede borgeren en supplerende lægeerklæring. Det fremgik, at lægen ikke tidligere var blevet spurgt om, hvornår borgeren ville være rask nok til at arbejde. Lægen vurderede, at det ville ske inden for fristen på to år.

Borgeren klagede til ombudsmanden, som sendte klagen og lægeerklæringen til beskæftigelsesankenævnet. Nævnet fastholdt dog beslutningen om at stoppe for sygedagpenge. Det skete, efter at en lægekonsulent havde set på alle lægelige oplysninger i sagen.

Dukker der noget nyt af betydning op i en sag, hvor myndighederne har truffet afgørelse, overvejer ombudsmanden, om myndighederne bør have lejlighed til at tage stilling til sagen igen.

Sag nr. 13/03713

Klokken 20 en sommeraften i 2013 mødtes 41 politifolk i Center Sandholm for at deltage i tvangsudsendelsen af 18 afghanske mænd. Med på turen var også en læge, en tolk og en af ombudsmandens medarbejdere.

Gruppen blev transporteret til lufthavnen i bus og biler og med politieskorte. Flyet lettede klokken 23. Turen til Kabul varede godt 8 timer. Undervejs blev der serveret vand og sandwich. Klokken 7.45 begyndte de tvangsudsendte mænd at forlade flyet i Kabul. De blev modtaget af de afghanske myndigheder. Da alle mændene var indrejst i Afghanistan, vendte flyet tilbage til Danmark.

Ombudsmandens medarbejder beskrev bag efter turen som velforberedt og for det meste præget af en god stemning. Politiet brugte dog fikseringsbælte 3 gange på turen, og det var nødvendigt og rimeligt under omstændighederne, vurderede medarbejderen.

Ombudsmanden fører tilsyn med, at politiets tvangsmæssige udsendelser af udlændinge sker med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

BØRN OG UNGE KLAGER NU SELV
TIL OMBUDSMANDEN

Bente Mundt
Kontorchef, Børnekontoret

"Jeg aner ikke, hvad jeg skal gøre", skrev en 17-årig pige til Ombudsmandens Børnekontor. Pigen havde i halvanden måned prøvet at få fat i sin sagsbehandler. Hun havde ringet mange gange og sendt adskillige e-mails, og også pigens kontaktperson havde forsøgt. Men alt sammen uden held. Grunden til pigens bekymring var let at forstå: Hun havde tidligere været anbragt uden for hjemmet og boede nu på et værelse og havde en kontaktperson som støtte. Hun fyldte snart 18 år, og hvad skulle der så ske? Kunne hun fortsat få hjælp? Var såkaldt efterværn en mulighed? Det var det, hun ville tale med sin sagsbehandler om. Og det hastede naturligvis. Hun ville gerne selv tage en beslutning, men hun havde brug for vejledning.

En anden pige klagede, umiddelbart efter at hun var flyttet fra et opholdssted, hvor hun havde været anbragt i halvandet år. "Jeg ønsker ikke, at andre skal udsættes for det, jeg har oplevet", skrev hun. Hun oplyste, at hun havde været udsat for mange magtanvendelser, og at hun i forbindelse med flytningen til et nyt opholdssted havde fået at vide, at kun fem af episoderne var blevet indberettet. Det var hun chokeret over. Hun mente, at hun havde været udsat for mange flere.

Det er to eksempler på klager fra børn og unge, som Ombudsmandens Børnekontor har modtaget. Siden Børnekontoret åbnede den 1. november 2012 og til udgangen af 2013, har vi oprettet 62 sager efter klager direkte fra børn og unge, hvilket er cirka 10 procent af det samlede antal klager, som Børnekontoret har modtaget i denne periode. Vi må konstatere, at vi har fået betydeligt flere klager fra piger end fra drenge.

Inden Børnekontorets start havde vi en naturlig forventning om, at klagerne om børn og unge primært ville komme fra voksne – men at 62 børn og unge det første år og to måneder har fundet frem til Børnekontoret, er vi glade for. Ikke mindst når man ser på indholdet af klagerne. Som i de to nævnte sager indeholder klagerne fra børn og unge nemlig generelt substantielt vigtige spørgsmål. Både for børnene selv, men, som eksemplerne viser, også spørgsmål, der rækker ud over den enkelte sag.

TYPISKE TEMAER FOR KLAGERNE

Et helt afgørende spørgsmål for et barn eller en ung er: *"Hvor skal jeg bo?"*. Og det er det spørgsmål, som vi har modtaget flest henvendelser fra børn og unge om.

Det drejer sig typisk om anbragte børn og unge, der ikke er tilfredse med det sted, hvor de er anbragt, og ønsker at blive flyttet. Eller situationer, hvor myndighederne har afgjort, at et barn eller en ung skal flytte fra en institution eller plejefamilie, imod barnets/den unges vilje.

Eksempelvis har vi fået en henvendelse fra en 16-årig pige, som boede på et opholdssted og gerne ville flytte til et andet sted, f.eks. en ungdomspension. Hun havde behov for et møde med sin sagsbehandler. Og hun ville gerne have sine forældre og sin primærpædagog med til mødet. Hun oplyste, at hun havde sendt flere e-mails til sin sagsbehandler i kommunen, men ikke havde fået svar.

Vi har også modtaget en klage fra en pige, der i 3½ år havde boet på et opholdssted, som hun var glad for, men nu havde kommunen afgjort, at hun, efter at hun var blevet 18 år, skulle flytte til et værelse i et bofællesskab i en anden by. Det havde hun ikke lyst til. Hun følte sig ikke klar til at flytte i egen bolig, selv om hun samtidig fik tilbud om støtte. I bofællesskabet ville der være mange fremmede mennesker, og hun ville være langt væk fra sin skole og de mennesker, som hun var tryk ved.

Et andet spørgsmål, som vi er stødt på flere gange, drejer sig om ønsket om at få yderligere *samvær* med forældre, mens barnet eller den unge er anbragt på en institution.

Sagsbehandlingstiden i kommunerne og problemer med at få fat i sagsbehandleren er også gengangere i klagerne fra børn og unge.

I *familieretlige sager*, der typisk vedrører konflikter mellem forældre, kan børn og unge rette henvendelse og give udtryk for, hvem af forældrene de gerne vil bo hos, eller hvor meget samvær de ønsker med henholdsvis mor og far.

Vi har også fået en henvendelse, der drejede sig om en piges *forsørgelsesgrundlag*. Hendes forældre var flyttet til udlandet, og hun havde ikke penge til at leve for. Kommunen havde afgjort, at hun ikke kunne få kontanthjælp, fordi hun var under 18 år og derfor skulle forsørges af sine forældre.

VI STRÆKKER OS LANGT FOR AT HJÆLPE

Børn og unge – ikke mindst dem, som er i en vanskelig livssituation – har behov for at blive mødt med forståelse og på en måde, som gør, at de oplever, at deres ønsker og klager bliver tillagt vægt og behandlet seriøst. Enhver henvendelse til Børnekontoret bliver derfor behandlet som en vigtig sag, der er af betydning for barnet eller den unge.

Det er ikke altid, vi kan hjælpe. Ombudsmandens Børnekontor er først og fremmest til for at løse juridiske problemstillinger, f.eks. brud på regler. Men uanset om vi kan hjælpe direkte eller ej, lægger vi stor vægt på at møde børnene og de unge med fleksibilitet og dialog i sagsbehandlingen.

Fleksibilitet forstået på den måde, at vi – så vidt muligt – vil kommunikere med dem på den måde, de foretrækker. Kun hvis det strider mod gældende regler, kan vi ikke imødekomme ønsket. F.eks. kan ombudsmanden ikke kommunikere via usikker mail, hvis det drejer sig om fortrolige forhold. I vores klageskema opfordrer vi børn og unge til at opgive et telefonnummer og angive tidsrum, hvor vi kan kontakte dem. Vi har meget ofte behov for at kontakte børnene og de unge, fordi deres henvendelse ikke indeholder alle de oplysninger, som vi skal bruge for at komme videre med sagen. Og da sikker mail normalt ikke kan bruges i forhold til børn og unge, har vi behov for at tale med dem i telefonen. Samtidig giver en telefonsamtale mulighed for, at vi kan fortælle dem om vores måde at behandle sagen på, og hvad de kan forvente, at ombudsmanden kan hjælpe dem med.

Overordnet set består vores hjælp ofte i, at vi kan sætte klagen ind i en retlig ramme ved at formulere barnets eller den unges ønsker, så de passer til lovgivningens rammer. Vi kan på den måde videreformidle ønsker eller klager, og vi kan holde øje med, at barnet/den unge også får et svar. Det sidste gør vi ofte ved at bede om at få en kopi af myndighedens svar.

VI KAN IKKE LOVE FORTROLIGHED

Selv om vi gør os umage for at møde børn og unge med forståelse og lydhørhed, kan Ombudsmandens Børnekontor ikke tilbyde børn og unge et fortrolighedsrum. Det skyldes, at ombudsmanden er forpligtet til at involvere de myndigheder eller private institutioner, som klagerne angår. Hvis vi taler med børnene og de unge, er det noget, som vi gør dem opmærksomme på, ligesom vi har skrevet det på Børnekontorets hjemmeside.

Endvidere er børn og unge undergivet forældremyndighed, så hvis vi går videre med en klage fra et barn eller en ung, f.eks. ved at kontakte myndighederne, er udgangspunktet, at vi er forpligtet af lovgivningen til at underrette forældremyndighedsindehaveren om sagen. I forbindelse med konflikter mellem forældrene, typisk samværssager og sager om forældremyndighed, oplever vi ofte, at børnene kommer til at stå midt i konflikten mellem mor og far. I disse sager kan det være svært at undgå, at børnenes henvendelse til Børnekontoret medvirker til, at børnene bliver inddraget yderligere i konflikten.

Der er imidlertid børn og unge, der benytter sig af muligheden for at kontakte Børnekontoret anonymt, enten telefonisk eller via vores chatfunktion på Børnekontorets hjemmeside, for at få en uformel snak om deres situation, og hvad der vil ske, hvis de klager. Men vi kan først hjælpe dem med deres klage, hvis vi kender deres identitet.

Det er vores erfaring, at Børnekontoret bedst kan hjælpe børn og unge, der selv retter henvendelse, når sagen vedrører f.eks. myndigheder eller institutioner, og ikke deres forældre. Myndighedspersoner kan alt andet lige bedre håndtere, at barnet eller den unge kritiserer dem eller har selvstændige synspunkter eller ønsker, som ikke harmonerer med deres egne.

HJÆLP TIL TO PIGER

Inden åbningen af Børnekontoret overvejede vi, om der ville komme mange henvendelser fra børn i krise – henvendelser, der ville kræve psykologiske eller sociale fagkundskaber, og som vi måtte sende videre. Men de henvendelser, som vi har modtaget fra børn og unge, har i stort set alle tilfælde handlet om problemer, der ligger i kerneområdet for ombudsmandens virksomhed. Det vil sige retlige spørgsmål, som f.eks. tvister om anbringelsessted eller samvær. Også klager om sagsbehandlingstid er et klassisk tema for ombudsmandens jurister, hvor vi kan hjælpe på samme måde, som hvis det var voksne, der klagede. Men

vores service og fleksibilitet i sagsbehandlingen er større over for børn og unge end i forhold til voksne, som i højere grad selv må præsentere deres sag med alle relevante oplysninger.

Ombudsmandens Børnekontor er stadig i sin tidlige barndom, og vi kan derfor kun være tilfredse med, at der allerede er mange børn, der har fundet vej til os, og ikke mindst at vi har kunnet gøre en forskel for en hel del af dem.

Den 17-årige pige, der ikke kunne få fat i sin sagsbehandler, hjalp vi ved at sende klagen videre til kommunen som en anmodning fra pigen om, at hendes sagsbehandler hurtigst muligt tog kontakt til pigen. Desuden sendte vi klagen videre til borgmesteren som en klage over kommunens sagsbehandling. Vi gjorde borgmesteren opmærksom på, at det følger af serviceloven, at der, 6 måneder før pigen fyldte 18 år, skulle være truffet afgørelse om, hvilken hjælp hun eventuelt skulle have, efter hun fyldte 18 år. Vi bad om blive underrettet om, hvad der skete i sagen, og om at få en kopi af borgmesterens svar til hende. I svaret fra borgmesteren beklagede han, at den afgørelse, som kommunen var forpligtet til at træffe, var blevet forsinket. Vi fik også at vide, at pigen var blevet bevilget efterværn, efter hun fyldte 18 år.

Klagen fra den anden pige, der klagede over brugen af magt på sit tidligere opholdssted, sendte vi videre til hendes opholdskommune (den kommune, der anbragte hende). Opholdskommunen skal tage stilling til klager over overtrædelse af magtanvendelsesreglerne. Vi bad samtidig kommunen om at orientere os om det videre forløb. Det viste sig, at over halvdelen af de magtanvendelser, som pigen havde været udsat for, ikke var blevet indberettet, som de skulle efter reglerne, og at den tilsynsførende kommune efter vores henvendelse havde påtalt dette over for opholdsstedet. Opholdsstedet var også blevet bedt om at udarbejde en procedure, så det blev sikret, at alle magtanvendelser blev registreret og indberettet både til tilsynsmyndigheden og til den anbringende kommune.

Sag nr. 13/03344

En borger boede til leje i en ejendom, hvor der tidligere havde været klubværelser. Klubværelserne var nu ombygget til lejligheder, og borgeren boede i en af disse lejligheder, nemlig st. 3. Hun havde problemer med at få sin post leveret, fordi posten blev lagt i forkerte postkasser. Hun bad derfor – med ejerens samtykke – kommunen om at få registreret lejligheden som st. th.

Kommunen gjorde dog ikke noget ved det, og borgeren klagede til ombudsmanden. Ombudsmanden kontaktede kommunen telefonisk og sendte herefter sagen til kommunen, som kort tid efter ændrede adressen på lejligheden.

Ombudsmanden kan hjælpe klagere på mange måder. I nogle sager er den bedste løsning en telefonopringning til myndigheden.

Sag nr. 13/02368

Da en borger frabad sig at modtage det lokale kirkeblad, fik han svar fra kordegnen om, at kirkeblade efter aftale med ombudsmanden regnes som folkeoplysning og derfor uddeles til alle. Borgeren skrev nu til ombudsmanden, at han gerne ville se noget dokumentation for denne aftale.

Ombudsmanden svarede bl.a., at han ikke kan indgå aftaler med myndighederne om deres virksomhed – heller ikke med det indhold, som borgeren beskrev.

Ombudsmanden kan udtrykke sin opfattelse i udtalelser, som ikke er retligt bindende – eventuelt med kritik til myndigheden eller henstilling om, at et spørgsmål tages op igen.

Sag nr. 12/04974

19 gange havde Politiets Efterretningstjeneste udskudt sit svar på en borgers ønske om aktindsigt uden at give nogen konkret grund til den lange sagsbehandlingstid. Hver gang skrev efterretningstjenesten til borgeren, at den forventede at kunne behandle sagen inden for yderligere 30 dage.

Efter at ombudsmanden læste om sagen i et dagblad, bad han om efterretningstjenestens og Justitsministeriets bemærkninger til forløbet. På baggrund af myndighedernes svar udtalte ombudsmanden, at efterretningstjenestens behandling af borgerens ønske om aktindsigt var i strid med offentlighedsloven og derfor beklagelig.

Halvanden måned efter at ombudsmanden havde bedt om myndighedernes bemærkninger, traf Politiets Efterretningstjeneste afgørelse om, at borgeren ikke kunne få aktindsigt.

Det er ikke usædvanligt, at ombudsmanden på eget initiativ går ind i en sag, som han er blevet opmærksom på, fordi den har været omtalt i medierne.

Sag nr. 13/05082

En 16-årig pige havde udviklet sig både fagligt og socialt på de 2½ år, hun havde gået på en lille specialskele for udviklingshæmmede – derfor ønskede både hun og forældrene, at hun kunne fortsætte på skolen i endnu et år. Men kommunen sagde nej og henviste i stedet pigen til en særligt tilrettelagt ungdomsud-dannelse på et center for specialundervisning. Forældrene klagede, men Klagenævnet for Specialundervisning var enig med kommunen i, at kommunens tilbud passede til pigens behov, og nævnet var dermed også enig i kommunens afgørelse.

Forældrene klagede til ombudsmanden. Ombudsmanden vurderede dokumenterne i sagen, men mente ikke, at der var udsigt til, at han ville kunne kritisere resultatet af klagenævnets afgørelse. Han afviste derfor sagen.

Hvis ombudsmanden efter at have gennemgået dokumenterne i en sag vurderer, at der ikke er udsigt til, at han vil kunne kritisere myndighederne, kan han afslutte sagen uden at sende en høring til myndighederne. Det følger af § 16, stk. 2, i ombudsmandsloven.

Sag nr. 13/04882

Efter en voldsdom fik en borger afslag på jagttegn. I sin afgørelse skrev Rigspolitiet, at man bl.a. havde lagt vægt på, at borgeren var blevet idømt seks måneders betinget fængsel.

Ombudsmanden gennemgik borgerens klage over afslaget og bemærkede, at der stod 30 dages betinget fængsel – ikke seks måneder – i domsudskriften. Ombudsmanden bad derefter Rigspolitiet om at tage stilling til, om fejlen fik Rigspolitiet til at se anderledes på borgerens ansøgning om jagttegn.

Rigspolitiet genoptog nu sagen, men borgeren fik igen afslag på jagttegn. Også i den nye afgørelse lagde Rigspolitiet vægt på borgerens voldsdom.

Ombudsmanden undersøger klagesager ud fra de breve og andre dokumenter, han får fra borgeren. Mangler der noget, beder han borgeren eller myndighederne om det.

Sag nr. 13/00006

Hjemmesiden fristede med to hudplejeprodukter på tilbud, men på køberens konto blev der trukket fuld pris. Nogen fysisk adresse på firmaet kunne køberen ikke finde.

Køberen henvendte sig til ombudsmanden, som dog ikke kunne hjælpe med hendes klage over det private firma.

Ombudsmandens opgave er især at behandle klager over den offentlige forvaltning.

ORDEN I SAGERNE

Lisbeth Adserballe
Kontorchef, Område 1

Sagen i Udenrigsministeriet i efteråret 2013 om rejseregler i organisationen Global Green Growth Institute (GGGI) viser noget om den store betydning, det kan have, hvis en myndighed ikke sørger for at have orden i sine sager. Den manglende journalisering af referater fra bestyrelsesmøder i GGGI bevirkede, at der blev givet forkerte oplysninger til Folketinget om, hvorvidt udviklingsministeren havde godkendt rejseregler for organisationen, og udviklingsministeren måtte gå af som minister. Udenrigsministeriet foretog på baggrund af sagen en grundig undersøgelse af sagsforløbet, der bl.a. mandede ud i, at ministeriet besluttede at fremskynde implementeringen af et nyt elektronisk sags- og dokumenthåndteringssystem (ESDH-system), som skulle gøre det lettere at identificere akter og fremme bedre og mere automatisk arkivering.

Indtil den 1. januar 2014 var der ikke almindelige regler i lovgivningen om, at forvaltningsmyndigheder havde pligt til at foretage journalisering af deres dokumenter. Det fulgte dog af udtalelser fra Folketingets Ombudsmand, at en myndighed som følge af god forvaltningsskik burde journalisere ind- og udgående post umiddelbart efter henholdsvis modtagelsen og afsendelsen. I den nye offentlighedslov, som trådte i kraft den 1. januar 2014, er det nu fastsat, at forvaltningsmyndigheder har pligt til at journalisere visse dokumenter. Formålet er primært at understøtte lovens offentlighedsprincip, men journalisering kan også tjene en række andre formål, f.eks. kontrol, dokumentation, bevaring og hensynet til at have overblik over egen praksis.

GGGI-sagen er et eksempel på, at relevante dokumenter ikke har kunnet identificeres på grund af manglende journalisering. Hos Folketingets Ombudsmand ser vi også ofte sager, hvor manglende, utilstrækkelig eller forkert journalisering eller anden form for "rod" i sagerne hos myndighederne giver problemer i forhold til at overholde de forvaltningsretlige regler.

De fleste myndigheder er i dag overgået til elektronisk sags- og dokumenthåndtering, og papirer kan derfor ikke blive væk på samme måde som før. De senere års praksis viser dog, at mange af de forhold, som tidligere gav anledning til problemer, også kan være aktuelle i den elektroniske verden.

ORDEN SOM FORUDSÆTNING FOR OFFENTLIGHED

I en ældre sag havde en journalist søgt aktindsigt hos DSB i dokumenter vedrørende DSB's leje af færgerne Ask og Urd (FOB 1993.294). DSB gav aktindsigt i dokumenterne gradvist ad fire gange. Efter hver gang erklærede en rederichef i DSB, at "ham bekendt" havde journalisten nu set alle papirer i sagen. Kun på grund af journalistens insisteren på, at der måtte være flere dokumenter, blev flere fundet frem. Ombudsmanden udtalte, at DSB fra starten burde have foretaget en gennemgang i samtlige kontorer, der kunne tænkes at opbevare dokumenter i sagen, da der ikke fandtes noget centralt arkiv.

I en lidt nyere sag blev ombudsmanden opmærksom på, at en kommune muligvis havde fortiet eller benægtet eksistensen af dokumenter, som en borger havde søgt indsigt i (FOB 2001.598). Under sin undersøgelse fik ombudsmanden bekræftet mistanken, og sagen gav anledning til skarp kritik. Kommunens manglende omtale af dokumenter i svar på anmodninger om aktindsigt anså ombudsmanden for "overordentlig kritisabel", og et (andet) svar om, at der ikke fandtes yderligere dokumenter i sagen, anså ombudsmanden for en "klart utilstedelig fortielse og benægtelse" af et dokumenteksistens.

Selv om retten til aktindsigt er uafhængig af, om dokumenter er journaliseret eller ej, illustrerer sagerne, at journalisering kan forebygge, at dokumenter bliver glemt eller overset, når der skal træffes afgørelse om aktindsigt. Herudover medvirker journalisering til at sikre, at den, der søger om aktindsigt, ved hjælp af aktlisten kan kontrollere, at ingen dokumenter er blevet undertrykt eller glemt. Det er vigtigt at være opmærksom på, at den nye regel i offentlighedsloven om, at en anmodning om aktindsigt kan afslås, hvis "behandlingen af anmodningen vil nødvendiggøre et uforholdsmæssigt ressourceforbrug", ikke kan anvendes, hvis ressourceforbruget skyldes, at forvaltningsmyndigheden har undladt at foretage fornøden journalisering.

JOURNALISERING GIVER MULIGHED FOR DOKUMENTATION

Ordentlig journalisering kan også tjene til at give myndigheden et overblik over sagens hidtidige forløb, ligesom journaliseringen i tvivlstilfælde kan dokumen-

tere, om ind- og udgående post er henholdsvis modtaget og afsendt. I denne henseende tjener rigtig journalisering samme hensyn som f.eks. pligten til at tage notat om væsentlige sagsekspeditionsskridt, der ikke fremgår af sagens dokumenter.

En boligstøttemodtager klagede til ombudsmanden over, at han skulle tilbagebetale boligstøtte (FOB 2001.539). Han forklarede, at han havde orienteret socialkontoret skriftligt om den indkomststigning, der senere førte til kravet om tilbagebetaling. Socialcentret hævdede, at det ikke havde modtaget brevet. Ombudsmanden udtalte, at det var kritisabelt, at socialcentret ikke konsekvent havde journaliseret den indkomne post, herunder noteret samtlige breve på sagens oplysningsark. Selve spørgsmålet om, hvorvidt boligstøttemodtageren havde orienteret socialcentret om indkomststigningen, var et bevisspørgsmål, som ikke kunne afklares af ombudsmanden.

ORDEN SOM FORUDSÆTNING FOR KONTROL

I en anden sag havde en journalist bedt Udenrigsministeriet om aktindsigt i ministeriets dokumenter om involvering i danske erhvervsfremstød i Irak i perioden 2000-2003 (FOB 2006.556). De relevante dokumenter lå ikke i en samlet sag, men i forskellige sager hos ministeriet, og ministeriet gav kun aktindsigt i nogle af dokumenterne. Journalisten bad derefter om at få en liste over alle de dokumenter, der var omfattet af hans anmodning. Det afsløj Udenrigsministeriet, med henvisning til at ministeriet ikke havde sådan en oversigt, og at ministeriet ikke umiddelbart havde mulighed for at trække en oversigt via journalsystemet. Ombudsmanden udtalte, at ministeriet dels måtte kunne fremvise en oversigt over alle dokumenter, der var omfattet af anmodningen, og dels give en forklaring i de tilfælde, hvor der var givet afslag.

Sagen viser, at det kan være svært for bl.a. ombudsmanden at føre kontrol med myndighedernes afgørelser, hvis deres systemer ikke understøtter, at der kan trækkes såkaldte aktlister på tværs af sager.

En beslægtet problemstilling var i spil i en sag fra 2010, hvor en journalist bad om aktindsigt i materiale fra regeringens såkaldte Vækstforum om folkeskolen (j.nr. 2010-2605-7010). Både Statsministeriet og Undervisningsministeriet havde medarbejdere, der var knyttet til sekretariatet for Vækstforum, og journalisten søgte om aktindsigt hos begge ministerier. Det blev i sagen lagt til grund, at Vækstforum var en selvstændig myndighed, og sekretariatet for Vækstforum traf derfor afgørelse om aktindsigt i de dokumenter, der var i Vækstforums besiddelse. Efterfølgende traf også Undervisningsministeriet afgørelse. Ud fra

formuleringen af ministeriets afgørelse fremstod det, som om ministeriet ikke alene havde forholdt sig til sine egne akter, men også til de akter, som var i Vækstforums besiddelse, og som der allerede var truffet afgørelse om. I det hele taget tydede forløbet i sagen på, at der ikke var trukket klare grænser mellem Undervisningsministeriets medarbejders arbejde i sekretariatet og det øvrige arbejde i ministeriet, og at der heller ikke var styr på, hvor sagens akter hørte hjemme. Ombudsmanden måtte på den baggrund opgive at prøve sagen.

NÅR DOKUMENTER IKKE GEMMES

I en usædvanlig sag glippede det med at få journaliseret et centralt dokument: To journalister bad om at få lov til at se den drejebog, som daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen ifølge en portrætbog havde medbragt på sin første dag efter regeringsdannelsen i 2001 (FOB 2005.474). Statsministeriet bekræftede, at statsministeren havde afleveret en stor bunke papirer til departementschefen, men materialet var aldrig ”indgået” i ministeriet. Ministeriet

Offentlighedslovens § 15

”§ 15. Dokumenter, der er modtaget eller afsendt af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed, skal journaliseres, i det omfang dokumentet har betydning for en sag eller sagsbehandlingen i øvrigt. Det samme gælder interne dokumenter, der foreligger i endelig form.

Stk. 2. Et dokument omfattet af stk. 1, som forvaltningsmyndigheden har modtaget eller afsendt, skal journaliseres snarest muligt efter dokumentets modtagelse eller afsendelse.

Stk. 3. Journalsystemet skal være indrettet således, at det indeholder følgende oplysninger om de dokumenter, der journaliseres:

1) Dato for dokumentets modtagelse eller afsendelse.

2) Kort tematisk angivelse af dokumentets indhold.

Stk. 4. Pligten til at journalisere efter stk. 1-3 gælder for statslige forvaltningsmyndigheder omfattet af § 2 og kommunale og regionale enheder, der kan henregnes til den kommunale og regionale centralforvaltning.

Stk. 5. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om helt eller delvis at undtage forvaltningsmyndigheder m.v., der er omfattet af stk. 4, fra pligten til at journalisere.

Stk. 6. Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at pligten til at journalisere efter stk. 1 og 2 også skal gælde for kommunale og regionale enheder samt selskaber m.v., der ikke er omfattet af stk. 4.”

afslog aktindsigtsanmodningen, med henvisning til at papirerne ikke kunne lokaliseres i ministeriet. Ombudsmanden spurgte Statens Arkiver, der mente, at ministeriet burde have bevaret de omhandlede dokumenter. På den baggrund udtalte ombudsmanden, at ministeriet havde pligt til at bevare dokumenterne, og at hvis et dokument i henhold til arkivlovgivningen ikke må kasseres, har en myndighed pligt til så vidt muligt at rekonstruere dokumentet, når det konstateres, at det er væk.

Det må antages, at det i 2001 ville have været god forvaltningsskik at journalisere drejebogen, og i dag ville journaliseringspligten følge direkte af reglen i offentlighedslovens § 15. At der nu er egentlige lovregler om journaliseringspligt, vil formodentlig skærpe myndighedernes opmærksomhed på, hvad der skal journaliseres og dermed bevares på sagerne.

En anden sag (FOB 2008.399), som ombudsmanden tog op på eget initiativ, kan også illustrere dette: I forbindelse med strukturreformen, hvor landets 14 statsamter blev sammenlagt til fem statsforvaltninger, blev der udarbejdet nye vejledende retningslinjer for kassation. Det fremgik, at sociale sager skulle kasseres, et år efter at de var oprettet. Ombudsmanden udtalte, at det var en fejl, når statsforvaltningerne kasserede sociale sager, hvis alder var beregnet efter oprettelsesåret. Ombudsmanden støttede sig til en udtalelse fra Statens Arkiver, som skrev, at en sags alder skal regnes fra det år, hvor den er afsluttet. Desuden udtalte ombudsmanden, at det som udgangspunkt ikke var tilstrækkeligt at bevare sagsakter i et år, da originale sagsakter først kan kasseres, når der ikke længere er et retligt eller administrativt behov for dem.

KRAV TIL JOURNALSYSTEMER

I offentlighedslovens § 15 er det fastsat, at journalsystemer skal indrettes, så de indeholder oplysninger om dato for dokumenternes modtagelse eller afsendelse samt en kort tematisk angivelse af det enkelte dokumentets indhold. Herudover er der ikke fastsat nærmere krav til journalsystemers indretning eller regler om, hvordan journaliseringen nærmere skal foregå.

Ombudsmanden har dog tidligere udtalt, at et journalsystem skal medvirke til at sikre, at sagerne bliver ekspederet, og at dette sker inden for rimelige tidsmæssige rammer. Det var ikke tilfældet, da Arbejdsskadestyrelsen journaliserede en klage på en forkert sag (FOB 2012-4). Som følge af fejlen blev klagen

ikke behandlet på den rigtige sag i næsten et år. Derimod blev klagen behandlet som en genoptagelsesansøgning i en anden borgers sag.

Indretningen af journalsystemet var også et problem i en anden sag, hvor et universitet kun havde mulighed for at søge efter sager med angivelse af ansøgerens personnummer og bl.a. ikke kunne søge efter sager om et bestemt emne eller en konkret bestemmelse i SU-lovgivningen (FOB 2006.390). Da universitetet således ikke umiddelbart havde mulighed for at finde sammenlignelige sager, mente ombudsmanden, at det kunne være vanskeligt at overholde den forvaltningsretlige lighedsgrundsætning.

DA TAMILSAGEN FORSVANDT

Som det er fremgået, er manglende orden hos myndighederne ikke bare en dårlig vane, men også et problem, der kan gøre det svært at leve op til regler og god forvaltningsskik. Der kunne nævnes mange flere eksempler, og derudover er der med stor sikkerhed mange flere, som aldrig kommer til ombudsmandens kendskab. Men hvad med ombudsmanden selv? Er der altid styr på sagerne her?

Det nytter naturligvis ikke at svare ja på dette spørgsmål, for også hos ombudsmanden sker det jævnligt, at ældre papirsager efterlyses, for så – som regel – at dukke op på ny.

Et prominent eksempel på en sådan sag er tamilsagen, hvor ombudsmanden afsluttede sin undersøgelse i 1989. Da rigsretssagen var afsluttet i 1995, var alle de væsentligste dokumenter imidlertid væk. De blev efterlyst i huset, og der blev ledt, indtil sagen en dag flere år efter pludselig dukkede op. I 2012 overgik ombudsmandsinstitutionen til et fuldt digitaliseret sags- og dokumenthåndterings-system, så lige den slags fejl sker nok ikke igen. Som flere af de nævnte sager viser, er det dog ikke nok at have et ESDH-system. At holde orden i systemet kræver også en høj grad af datadisciplin blandt medarbejderne. Systemer er ikke bedre end det, man fodrer dem med!

Ombudsmandens IT-notat

Ombudsmanden har i de senere år behandlet en del sager, hvor IT har spillet en central rolle, og hvor vi desværre har måttet konstatere, at IT-løsninger ikke har levet op til de forvaltningsretlige krav. På ombudsmandens hjemmeside findes et notat, der giver overblik over problemerne på dette område, som ombudsmandens praksis har afdækket.

Hovedbudskabet er, at de forvaltningsretlige krav gælder, uanset hvorledes en forvaltningsmyndighed rent administrationsteknisk løser en opgave. De almindelige regler, som myndigheden skal overholde,

gælder således stadig, når computer afløser papir. En anden væsentlig pointe er, at det er den enkelte myndigheds ansvar, at dens løsninger lever op til de forvaltningsretlige krav – og myndigheden har dette ansvar, selv om den har valgt en standardløsning, som viser sig at være utilstrækkelig. Dette gælder også, hvis leverandørerne af IT-løsninger slet ikke udbyder en løsning, som kan opfylde kravene.

Notatet findes på www.ombudsmanden.dk/om/formidling_og_viden/publikationer/notater.

Sag nr. 13/00835

Svært bevægelseshæmmede har mulighed for at få bevilget individuel handicapkørsel efter § 11 i lov om trafikkselskaber. En interesseorganisation gjorde ombudsmanden opmærksom på, at borgere i en kommune havde fået frataget retten til individuel handicapkørsel, fordi de havde invalidebil.

Transportministeriet havde tidligere udsendt en vejledende udtalelse om, hvem der er omfattet af ordningen, og ombudsmanden bad derfor ministeriet se på sagen. Ministeriet skrev i en ny vejledende udtalelse, at kommunerne ikke må lægge vægt på, om borgerne har invalidebil eller ej, når de vurderer, om der kan bevilges individuel handicapkørsel. Ministeriet henviste til, at forslaget til lov om trafikkselskaber på dette punkt var blevet væsentligt ændret under Folketingets behandling.

Ombudsmanden modtog i 2013 4.769 henvendelser fra borgere, firmaer, organisationer mv., som mente, at myndighederne havde begået fejl.

Sag nr. 13/01215

En avisartikel om en borgers skattesag fik en af avisens læsere til at reagere: Han skrev en e-mail til journalisten bag artiklen og sendte den c.c. til en række folketingsmedlemmer og til ombudsmanden.

Ombudsmanden skrev tilbage, at han forstod, at e-mailen var sendt til orientering, og at han derfor ikke ville foretage sig mere i sagen. Ombudsmanden bad også avislæseren om at oplyse sin postadresse eller sende en såkaldt sikker e-mail, f.eks. fra den digitale postkasse på borger.dk, hvis han skrev til ombudsmanden en anden gang.

Ombudsmandens svar til borgere er normalt fortroligt og sendes derfor enten med posten eller som sikker, krypteret e-mail.

Sag nr. 13/01558

Da medarbejdere fra Ombudsmandens Børnekontor besøgte en døgninstitution i Vestjylland, spurgte en 12-årig pige, om hun kunne få mere samvær med sin mor. Samværet med moren var kort forinden blevet indskrænket, fordi pigen havde fortalt om bekymrende episoder under det seneste samvær med moren. Pigen ønskede også mere samvær med sin far, og helst samvær uden opsyn.

Ombudsmanden bad i et brev kommunen om at tage stilling til pigens ønsker. Kommunen foretog derfor en ny vurdering af samværsordningerne med pigens mor og far, bl.a. baseret på samtaler med pigen. Kommunen nåede dog frem til, at der ikke var grund til at ændre samværsordningerne.

Når ombudsmandens medarbejdere kommer på tilsynsbesøg på en døgninstitution, afsætter de tid i programmet til, at beboere kan få en samtale med dem. Samtalerne kan handle om institutionen, men de kan også handle om en myndigheds sagsbehandling.

Sag nr. 13/04560

Da en udenlandsk indsat, som skulle have været prøveløsladt i maj, stadig sad fængslet i oktober, gav han talsmanden i fængslet fuldmagt til at klage til ombudsmanden. Ombudsmanden sendte klagen til Direktoratet for Kriminalforsorgen og bad om at modtage en kopi af svaret til den indsatte. Direktoratet afgjorde, at den indsatte kunne søge erstatning, fordi han ikke var blevet prøveløsladt til tiden.

Afgørelsen blev sendt til talsmanden, som havde klaget for den indsatte udlænding. Den indsatte selv var nu udvist af Danmark, og direktoratet vidste ikke, om han havde kontakt med talsmanden. På ombudsmandens opfordring oversatte direktoratet afgørelsen og sendte den til den tidligere indsatte, så han havde mulighed for at ophæve fuldmagten og selv søge erstatning.

En del borgere giver fuldmagt til, at en anden kan klage til ombudsmanden på deres vegne. Fuldmagten gælder normalt, indtil sagen er afsluttet hos ombudsmanden, medmindre fuldmagtsgiveren vælger at ophæve den inden da.

Sag nr. 13/05369

En fraskilt far mente, at hans søns sagsbehandler i kommunen havde taget morens parti i en e-mailkorrespondance. Han klagede derfor til ombudsmanden.

De e-mails, der var omtalt i klagen, handlede om, at sønnen havde fortalt i skolen, at han fik tæsk af sin mor. Moren havde derfor skrevet til kommunen, at hun gerne ville sikre sig, at det var noteret i sagen, at sønnen senere havde trukket sin påstand tilbage. Det havde sagsbehandleren bekræftet, men moren havde også fået at vide, at en underretning ikke kan trækkes tilbage.

Ombudsmanden skrev til faren, at han ikke ville undersøge sagen nærmere, da sagsbehandlerens oplysninger i de omtalte e-mails "alene har karakter af oplysning og vejledning". Der var i øvrigt ikke oplysninger i sagen, som gav ombudsmanden grund til at indlede en undersøgelse af sagsbehandlerens habilitet eller overtrædelse af tavshedspligt.

Ombudsmanden behandlede i 2013 34 sager om inhabilitet. Kun en enkelt af dem gav anledning til en nærmere undersøgelse.

Sag nr. 13/00052

En fredag i januar blev en af ombudsmandens medarbejdere kaldt ned i ombudsmandskontorets reception, hvor en mand ventede med en håndskrevet klage og en stor taske med diverse mapper og papirer. Manden forklarede, at han ønskede at flytte fra den institution, som han boede på, men at kommunen ikke ville hjælpe ham med det. Ombudsmandens medarbejder forstod på den baggrund, at manden ønskede at klage over kommunens behandling af ham.

Under samtalen og i et efterfølgende brev fik manden bl.a. vejledning om, at han skulle klage til kommunen, inden ombudsmanden kunne tage stilling til hans sag.

Borgere kan henvende sig på ombudsmandens kontor på Gammeltorv i København og få en personlig samtale med en jurist. Der er åbent alle arbejdsdage klokken 10-14.

FLERE MULIGHEDER I SAMARBEJDET MED UDENRIGSMINISTERIET

Jens Olsen
Kontorchef,
International Sektion

Christian Ougaard
Specialkonsulent,
International Sektion

Siden den danske ombudsmandsinstitution blev oprettet, har de danske ombudsmænd og deres medarbejdere arbejdet for at udbrede kendskabet til institutionen og dens formål og idégrundlag internationalt. En del af dette arbejde er formaliseret i en aftale mellem Udenrigsministeriet og Folketingets Ombudsmand. Samarbejdet om internationale opgaver blev første gang formaliseret i en generel aftale i 2000. Aftalen var treårig, og den er siden løbende blevet forlænget og justeret.

I marts 2013 blev en nyformuleret samarbejdsaftale underskrevet. Aftalen rummer betydeligt mere fleksibilitet end de tidligere udgaver, idet ombudsmandsinstitutionen nu selv har mulighed for at opsøge lande, hvor der kan være behov for at fremme aftalens målsætning om at sikre menneskerettigheder og demokrati og etablere eller styrke eksisterende demokratiske institutioner.

Med aftalen kan Udenrigsministeriet trække på ombudsmandens ekspertise i forbindelse med udviklingsbistand til etablering og fastholdelse af demokratiske institutioner, god regeringsførelse og god forvaltningspraksis, især i verdens fattigste lande. Ombudsmanden skal på sin side forholde sig aktivt opsøgende i forhold til muligheder for involvering i Udenrigsministeriets arbejde.

På denne måde sætter aftalen en bred ramme for aktiviteter, der erfaringsmæssigt spænder vidt, fra dialog med beslutningstagere om institutioners uafhængighed til helt praktisk assistance med oprettelse og drift af et kontor (udarbejdelse af manualer, arbejdsmetoder mv.).

Udenrigsministeriet finansierer en del af denne virksomhed med i underkanten af en million kroner. Finansieringen er især tiltænkt projekter, hvor der ikke allerede er indgået aftale om et selvstændigt støtteprojekt finansieret af Udenrigsministeriet til den eller de pågældende institutioner. Det forventes, at ombudsmandsinstitutionen selv, i kraft af sin viden og erfaring fra det internationale arbejde, opsøger og retter henvendelse til Udenrigsministeriet om eventuelle indsatser.

FRA DIALOG MED BESLUTNINGSTAGERE TIL PRAKTISK ASSISTANCE

I 2013 udnyttede vi samarbejdsaftalens nye, fleksible muligheder fuldt ud.

Efter at have haft kontakt til især to kinesiske statsinstitutioner – State Bureau for Letters and Calls og Ministry of Supervision – takkede vi ja til en invitation til at besøge Beijing. Vi underskrev i den forbindelse to *memoranda of understanding* om det fortsatte samarbejde. I oktober 2013 havde vi besøg af en delegation fra State Bureau for Letters and Calls, hvor temaet var tillidsvækkende forvaltning.

Der blev også skabt kontakt til Irans Government Inspection Organization, og vi har aftalt et besøg her i København i august 2014. Desuden skal nævnes, at vi har afholdt fælles arbejdsseminarer med CHRAGG i Tanzania (Commission for Human Rights and Good Governance) og har dialog om et udbygget samarbejde med Inspectorate of Government i Uganda.

Disse opsøgende aktiviteter dækker hele spektret fra dialog med beslutningstagere til praktisk assistance i forbindelse med konsolidering af klageinstitutioner: fra samtaler med kinesiske ministre og andre højtstående beslutningstagere om strategi og om tilrettelæggelse af et videre samarbejde om især troværdige institutioner og antikorrupsionsarbejdet – til Tanzania, hvor udvikling af en generel forvaltningsproces, arbejde gennem egen drift-projekter og brug af IT var blandt temaerne for to to-dages arbejdsseminarer.

SEMINARER MED UDGANGSPUNKT I CASES

Som en del af samarbejdsaftalen modtager vi også et stort antal besøg på Gammeltorv. Disse besøg falder i to hovedkategorier: de kortvarige besøg, typisk på to til tre timer med foredrag efterfulgt af spørgsmål og kommentarer, og så egentlige arbejdsbesøg, hvor en delegation er i København for at indgå i et praktisk fokuseret forløb.

Et arbejdsbesøg strækker sig typisk over tre til fem arbejdsdage. Gæsterne er som regel fra ombudsmandsinstitutioner, der allerede er oprettet og måske oven i købet har fungeret i flere år. Det er den samme form for arbejdsbesøg, vi ofte benytter, når vi besøger samarbejdsinstitutioner rundt om i verden.

Vi lægger stor vægt på disse arbejdsforløb – hvad enten de foregår på Gammeltorv eller i de lande, vi samarbejder med, som f.eks. Tanzania, Uganda eller Burkina Faso. Arbejdsformen giver mulighed for at tage udgangspunkt i konkrete cases, hvilket kan medvirke til at give en fælles referenceramme mellem vores institutioner, som ellers kan have meget forskellige arbejdsformer og arbejdsbetingelser.

Formålet er typisk at komme tættere på, hvordan ombudsmænd kan arbejde målrettet i praksis, og temaerne spænder derfor meget bredt. Vi har i 2013 f.eks. haft besøg af repræsentanter for det albanske ombudsmandskontor, hvor en nystartet enhed skal stå for det internationale arbejde, og vi havde besøg af en delegation fra den nystartede ombudsmandsinstitution i Serbien, som gerne

Ombudsmandens internationale arbejde

Siden den danske ombudsmandsinstitution blev oprettet i 1955, har de danske ombudsmænd og deres medarbejdere også arbejdet internationalt, herunder for at udbrede kendskabet til institutionen og dens formål og idégrundlag. Fra 2000 har ombudsmanden haft en samarbejdsaftale med Udenrigsministeriet, der har tilført ekstra midler til arbejdet.

Det internationale arbejde foregår på flere niveauer og i forskellige fora:

Vi yder bistand i andre lande

Ombudsmanden og hans medarbejdere rejser rundt i verden for at fortælle om den danske ombudsmandsidé. En række af disse rejser relaterer sig til egentlige samarbejder med f.eks. andre ombudsmandsinstitutioner eller ministerier i udlandet.

Vi modtager gæster

Hvert år modtager ombudsmanden delegationer og andre gæster fra udlandet. Der

kan være tale om egentlige studiebesøg, som vi planlægger her i København, og hvor vi meget ofte inddrager danske statslige og kommunale myndigheder. Der kan også være tale om kortere besøg, hvor institutioner eller andre grupper af besøgende ønsker et oplæg til diskussion om ombudsmanden og hans arbejde.

EU

EU-landenes ombudsmænd og andre repræsentanter for deres kontorer mødes jævnligt i et netværk, der ledes af den europæiske ombudsmand.

International Ombudsman Institute (IOI)

Folketingets Ombudsmand er medlem af International Ombudsman Institute (IOI) – en sammenslutning af ombudsmænd fra over 140 ombudsmandsinstitutioner, der arbejder på lokalt, regionalt og nationalt plan. IOI er et kendt forum for samarbejde og udveksling af erfaringer blandt verdens ombudsmænd.

ville se nærmere på kommunikationsstrategi og udnyttelsen af IT hos den danske ombudsmand.

Disse seminarer er et forum, hvor et samarbejde for alvor kan føre til forandringer/forbedringer. Det siger sig selv, at læringen er tænkt at skulle gå begge veje. Vi bruger praktiske eksempler som indgangsvinkel til debat og erfaringsudveksling – altså sagerne, som ombudsmandsinstitutioner får og behandler: hvad vi gør ved dem, og hvordan vi kan bidrage til udviklingen af retssikkerhedsgarantier og forvaltningskulturen.

Når vi opsøger institutioner i udlandet – som i 2013 Tanzania og Uganda – er denne model også vores foretrukne, for det er gennem arbejdet med konkrete sager, der opnås størst udbytte og indsigt for begge parter.

Endelig skal det nævnes, at samarbejdsaftalen med Udenrigsministeriet også indebærer, at vi kan bistå de danske ambassader rundt om i verden. I maj fik vi således en henvendelse fra den danske ambassade i Mexico City om at holde et oplæg på en konference om antikorruption, som ambassaden havde været med til at planlægge. Det takkede vi naturligvis ja til, ligesom vi altid forsøger at indgå i et tæt samarbejde med de danske ambassader i de lande, vi samarbejder med – senest ambassaden i Beijing. Det skal i denne sammenhæng understreges, at de danske ambassader altid har givet os uvurderlig hjælp og rådgivning, som er helt nødvendig for vores arbejde.

Sag nr. 12/00509

Kan en skole bortvise elever på grund af deres adfærd i fritiden og uden for skolens område? Det spørgsmål tog ombudsmanden stilling til, da en hf-elev klagede over, at han var blevet bortvist fra sin skole og skolens kostafdeling.

Hf-eleven havde røget hash under en bytur i en weekend, og det stred mod skolens interne ordensregler. Men der var ingen oplysninger om, at eleven havde været synligt påvirket, da han kom tilbage til skolen, eller at hans adfærd på anden måde havde været til gene for skolen. Bl.a. derfor var der ikke hjemmel til at bortvise ham, udtalte ombudsmanden.

Udtalelsen, som også indeholder en stillingtagen til forskellige andre principielle spørgsmål, er i sit fulde omfang offentliggjort på ombudsmanden.dk som sag nr. 2013-24.

Ombudsmanden har offentliggjort 28 udvalgte udtalelser og redegørelser, der skal betragtes som en del af ombudsmandens beretning for 2013, fordi han mener, at de har væsentlig, principiel betydning. Inden en udtalelse eller redegørelse offentliggøres, tager ombudsmanden stilling til, hvilke personlige oplysninger der skal fjernes fra teksten.

Sag nr. 13/02929

DR var ikke enig i en borgers kritik af de fysiske rammer om DR's tv-nyheder, og borgeren klagede derfor til ombudsmanden: Han mente, at lys og grafik i studiet kunne gøre det vanskeligt at koncentrere sig om indholdet af udsendelserne og dermed stod i vejen for DR's public service-forpligtelse.

Ombudsmanden svarede, at han ikke ville behandle klagen, da han ikke som ombudsmand havde forstand på formidling af nyhedsudsendelser. Det samme havde ombudsmanden svaret på borgerens to tidligere henvendelser om DR's nyhedsudsendelser. Ombudsmanden tilføjede derfor denne gang, at hvis borgeren sendte flere klager til ham om lys og grafik i DR's nyhedsudsendelser, ville de blive læst, men ikke besvaret, medmindre de indeholdt nye og væsentlige oplysninger.

Ombudsmanden svarer normalt pr. brev eller e-mail på alle de henvendelser, han modtager. Som led i sin prioritering af arbejdsopgaverne kan ombudsmanden dog vælge at begrænse sine svar til borgere, som henvender sig flere gange om det samme emne.

Sag nr. 13/05368

Bandemedlemmer i danske fængsler placeres på særlige afdelinger, hvor de har mere restriktive forhold end andre indsatte. En ung mand var registreret som medlem af en københavnsk bande og var derfor havnet på en særlig afdeling. Han skrev i få ord en klage til ombudsmanden, som bad Direktoratet for Kriminalforsorgen om at låne akterne i sagen.

Direktoratet ringede nogle uger senere og sagde, at de nu havde foretaget en ny sikkerhedsvurdering af den indsatte, som viste, at han ikke længere havde banderelationer og derfor kunne flyttes til en almindelig afdeling i fængslet. Ombudsmanden foretog sig i det lys ikke mere i sagen.

Ombudsmanden stiller ingen særlige krav til en klages form, omfang eller sprog.

Sag nr. 13/03165 og 13/03938

I en meget omtalt sag havde Politiets Efterretningstjeneste givet Justitsministeriet en orientering om et folketingsmedlem. En journalist bad ministeriet om aktindsigt i orienteringen. Journalisten ville også gerne have indsigt i, hvornår orienteringen blev givet – f.eks. i form af kalendernotater.

Justitsministeriet svarede, at oplysningerne var givet mundtligt, og at der derfor ikke var noget dokument at give indsigt i. Ministeriet skrev også til journalisten, at der ikke fandtes nedskrevne oplysninger om, hvornår orienteringen blev givet.

Det undrede journalisten, og han klagede til ombudsmanden over afslaget på aktindsigt. Ombudsmanden afviste sagen, fordi ministeriet havde oplyst, at der ikke fandtes noget, som journalisten kunne få aktindsigt i.

Ombudsmanden har normalt ikke mulighed for at afhøre vidner, men behandler sager på grundlag af de oplysninger, han modtager fra klagere og myndigheder. Er parterne uenige om, hvorvidt oplysningerne er rigtige, må ombudsmanden ofte opgive at komme til bunds i sagen.

TILSYNSBESØG I NYE RAMMER

Morten Engberg
Afdelingschef, Tilsynsafdelingen

Ombudsmandens tilsynsvirksomhed har ligget i faste rammer i mange år, men i slutningen af 2012 blev den ændret på flere måder.

Grundlæggende besluttede ombudsmanden, at vi under tilsynsbesøg i højere grad skulle bruge kræfterne på væsentlige og alvorlige forhold, og at der især skulle være fokus på generelle problemstillinger. Vi gik i den forbindelse over til at bruge betegnelsen ”tilsynsbesøg” i stedet for ”inspektioner”.

Samtidig åbnede det nye Børnekontor hos ombudsmanden. Da en af Børnekontorets hovedopgaver er at foretage tilsynsbesøg på institutioner for børn og unge, fik det også stor indflydelse på ombudsmandens tilsynsvirksomhed.

Men hvad er det, ombudsmanden efter det nye tilsynskoncept helt konkret interesserer sig for under tilsynsbesøgene? I begyndelsen af 2013 besluttede ombudsmanden, at tilsynsbesøgene skulle koncentrere sig om bestemte fokusområder:

1. Magtanvendelse og andre indgreb, herunder isolation, samt disciplinære foranstaltninger og uformelle tiltag
2. Relationer, herunder relationer mellem personale og frihedsberøvede og andre brugere og relationer mellem brugerne indbyrdes
3. Beskæftigelse og fritid
4. Sundhedsmæssige forhold
5. Sikkerheden for brugerne
6. Undervisning
7. Overgange mellem forskellige sektorer, f.eks. mellem kriminalforsorgen og det psykiatriske behandlingssystem.

Hvor stor betydning de enkelte fokusområder har, er forskelligt for forskellige typer af institutioner. Undervisning har f.eks. særlig stor betydning på institutioner for børn og unge. Fokusområderne blev valgt, fordi de tilsammen giver et godt billede af, om beboerne på en institution bliver behandlet værdigt, hensynsfuldt og i overensstemmelse med deres rettigheder. Men flere af fokusområderne har også betydning, når det skal vurderes, om myndigheder og institutioner overholder FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Det blev der lagt vægt på, fordi ombudsmanden er udpeget til at forebygge, at denne konvention bliver overtrådt i Danmark.

Årets tilsynsbesøg i tal

Ombudsmanden afsluttede 85 sager om tilsynsbesøg i 2013.

- 5 sager blev afsluttet med kritik og henstilling.
- 49 sager blev afsluttet med anbefalinger mv.
- 28 sager blev afsluttet uden bemærkninger.
- 3 sager blev afsluttet på anden måde. I 1 sag indstillede ombudsmanden sin undersøgelse, fordi der blev rejst straffesager mod ansatte på institutionen, mens 2 sager angik uvarslede besøg, som af praktiske grunde ikke kunne gennemføres.

Voksenområdet

Ombudsmanden gennemførte i 2013 tilsynsbesøg i 60 forskellige institutioner. I en del tilfælde besøgte ombudsmanden flere selvstændige afdelinger i samme institution. Alle besøg var varslede.

Besøgsholdene havde samtaler med 264 brugere (indsatte, patienter, beboere etc.).

Ombudsmanden afsluttede 9 sager med tilknytning til tilsynsområdet, som ombuds-

manden havde rejst på eget initiativ. Ingen sager førte til kritik.

Derudover afsluttede ombudsmanden 39 sager om selvmordsforsøg og dødsfald i kriminalforsorgens institutioner. Der var kritik i 2 sager.

5 gange orienterede ansatte hos ombudsmanden forskellige udenlandske ombudsmænd og/eller nationale forebyggende mekanismer om OPCAT-arbejdet og udvekslede i den forbindelse erfaringer.

Børneområdet

Ombudsmanden gennemførte i 2013 tilsynsbesøg i 12 forskellige institutioner mv. for børn og unge. I en del tilfælde besøgte ombudsmanden flere selvstændige afdelinger i samme institution. Alle besøg var varslede.

Besøgsholdene havde samtaler med 45 børn og unge.

Ombudsmanden afsluttede 3 sager med tilknytning til tilsynsområdet, som ombudsmanden havde rejst på eget initiativ. 1 af sagerne gav anledning til kritik.

Hvert år vælger ombudsmanden et eller flere temaer, som ud over de faste fokusområder skal have særlig vægt under årets tilsynsbesøg på institutioner for voksne. Derved kan vi sørge for, at aktuelle emner og problemstillinger kan blive undersøgt under tilsynsbesøgene. I 2013 blev der valgt to temaer: misbrugsbehandling og forebyggelse af vold og trusler mellem brugerne indbyrdes.

Ved tilsynsbesøg på institutioner for børn og unge har ombudsmanden ikke haft egentlige gennemgående temaer, men har valgt at koncentrere hovedparten af sine besøg i 2013 om børn og unge anbragt på sociale institutioner, på opholdssteder eller i plejefamilier. Ved valg af institutioner og opholdssteder har vi særligt haft fokus på institutioner og opholdssteder med intern skole.

EKSPERTER MED PÅ TILSYNSBESØG

Tilsynsbesøgene forløber efter et fast koncept. I enkelte tilfælde møder vi op på institutionen uden at have varslet det, men som regel får institutionens ledelse i god tid besked om, at ombudsmanden kommer på besøg. Det har den fordel, at vi kan være sikre på, at de mennesker, som vi ønsker at tale med, er til stede, og at vi på forhånd kan få de mange forskellige oplysninger, som vi har brug for til at forberede besøget. På den måde kan vi også bede ledelsen om at orientere beboerne om, at de har mulighed for at tale med besøgsholdet fra ombudsmanden under besøget. Ulempen ved at varsle et besøg er selvfølgelig, at det bliver nemmere for ledelsen at skjule ting, som de ikke ønsker, at besøgsholdet fra ombudsmanden skal få nys om. Vi tror dog ikke, at dette er noget stort problem. Vores indtryk er, at ledelsen på de fleste institutioner ikke har noget ønske om at skjule forhold på stedet, men gerne vil vise deres institution frem for ombudsmandens besøgshold.

Ombudsmanden deltager selv i nogle af tilsynsbesøgene, men i de fleste tilfælde består besøgsholdet af to jurister fra ombudsmandsinstitutionen. Ved tilsynsbesøg på børneinstitutioner deltager også en børnesagkyndig. Derudover deltager repræsentanter for DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder i en del af tilsynsbesøgene. DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur er en privat organisation, der, som navnet siger, har til formål at bekæmpe tortur. Det er en lægeligt baseret organisation, der har oparbejdet en betydelig viden om bl.a. fængselsforhold, som vi jurister hos ombudsmanden kan drage stor nytte af. Institut for Menneskerettigheder har en omfattende viden om menneskeretlige forhold. Begge organisationer kan derfor komme med værdifulde input, både om generelle problemstillinger og under de enkelte

tilsynsbesøg. Ombudsmanden indledte samarbejdet med DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder i 2009, da ombudsmanden blev udpeget til at forebygge, at FN's torturkonvention bliver overtrådt i Danmark.

Samarbejdet med DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder drejer sig som nævnt ikke kun om de konkrete tilsynsbesøg. Beslutningen om de fokusområder, som er nævnt ovenfor, blev f.eks. truffet i samråd med DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder, og de årlige temaer bliver også valgt sammen med disse to samarbejdspartnere.

MUNDTLIGE ANBEFALINGER

Et tilsynsbesøg starter altid med et møde med institutionens ledelse, hvor vi både drøfter fokusområder og årets temaer i relation til institutionen. Efter mødet, som ofte varer flere timer, går besøgsholdet rundt på institutionen for at se nærmere på stedet og tale med beboere. Herefter taler vi med ansatte enkeltvis for at høre deres opfattelse af, hvordan institutionen fungerer. Hvis det kan lade sig gøre (og hvis det er relevant), taler vi også med pårørende til beboere på institutionen. Desuden taler besøgsholdet naturligvis med de beboere, som har ønsket at tale med besøgsholdet.

Tilsynsbesøget slutter med et nyt møde med institutionens ledelse. Her samler vi op på de mange oplysninger, vi har fået i løbet af dagen. I mange tilfælde anbefaler besøgsholdet under mødet, at der foretages bestemte ændringer, eller at ledelsen overvejer, om der er behov for visse ændringer.

Som det fremgår, er ombudsmandens tilsynsbesøg baseret på mundtlige drøftelser. Det giver bedre mulighed for at få en ægte dialog mellem besøgsholdet og institutionens ledelse, og det kræver færre ressourcer end en skriftlig dialog. Det er også det mest effektive, fordi problemstillingerne bliver diskuteret på et tidspunkt, hvor de stadig står i frisk erindring. Det sker ikke sjældent, at ledelsen med det samme iværksætter ændringer på baggrund af besøgsholdets bemærkninger, herunder om oplysninger, som vi har fået fra beboere.

De anbefalinger, som ombudsmandens besøgshold fremsætter, kan angå vidt forskellige forhold. Nogle gange er det mere generelle forhold. Andre gange angår anbefalingerne meget konkrete forhold. På et opholdssted for unge spurgte vi f.eks., hvorfor nogle af de unges beboelsesrum var placeret i kælderen, hvilket resulterede i, at opholdsstedet på eget initiativ i stedet fik indrettet beboelsesrum på første sal.

I visse tilfælde vurderer vi, at sagen ikke kan færdigbehandles alene ved en mundtlig dialog. Så vil vi efter besøget bede institutionen om en skriftlig udtalelse, og derefter vil ombudsmanden skriftligt tilkendegive sin opfattelse af sagen. F.eks. bad ombudsmanden om en skriftlig udtalelse i en sag om magt-anvendelse over for en niårig dreng. Han opholdt sig i gården på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg og nægtede at komme indenfor til undervisningen på den interne skole. Derfor tog to ansatte fat i drengen og trak ham ind, selv om han satte sig til modværge. Ombudsmanden afsluttede sagen med en redegørelse, hvor han udtalte, at det var meget kritisabelt, at der var blevet anvendt tvang over for drengen.

>>

Grundlaget for ombudsmandens tilsynsbesøg

Ombudsmanden gennemfører tilsynsbesøg efter ombudsmandsloven:

- I offentlige institutioner for at bedømme, om institutionerne følger gældende ret og god forvaltningsskik. Ombudsmanden kan inddrage almenmenneskelige og humanitære synspunkter i tilsynsvirksomheden.
- I offentlige og private institutioner, hvor mennesker er eller kan blive frihedsberøvet, for at forebygge tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (ombudsmanden er udpeget til "national forebyggende mekanisme" i henhold til OPCAT-protokollen – The Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment).
- I offentlige og private institutioner, hvor børn opholder sig, for bl.a. at sikre børns rettigheder.

Disse besøgstyper kan kombineres.

På OPCAT-området udfører ombudsmanden sin opgave som national forebyggende mekanisme i samarbejde med DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur og Institut for Menneskerettigheder. DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder bidrager i samarbejdet

med særlig lægelig og menneskeretlig ekspertise. Det betyder bl.a., at personale med disse ekspertiser på vegne af de to institutioner deltager i planlægning, gennemførelse og opfølgning af tilsynsbesøg.

Ledelsen for ombudsmanden, DIGNITY og Institut for Menneskerettigheder mødes mindst en gang om året for at drøfte og tilrettelægge de overordnede rammer for arbejdet. Det samarbejde kaldes *OPCAT-rådet*.

Hver af de tre institutioner har udpeget faste medarbejdere, der deltager i det løbende arbejde med selve besøgsvirksomheden, udfærdigelsen af rapporter mv. Ansatte hos ombudsmanden fungerer som sekretariat og har det overordnede ansvar for tilrettelæggelsen af arbejdet. Denne del af samarbejdet kaldes *OPCAT-arbejdsgruppen*.

I 2013 deltog DIGNITY i 27 tilsynsbesøg, mens Institut for Menneskerettigheder deltog i 15 tilsynsbesøg.

Ombudsmandens børnesagkyndige deltager i børnetilsynsbesøg.

Læs mere på ombudsmanden.dk.

UKLARE AFTALER PÅ MISBRUGSINSTITUTIONER

Som nævnt ovenfor var misbrugsbehandling et gennemgående tema i 2013, og derfor besøgte vi 13 institutioner for misbrugsbehandling. En tilbagevendende problemstilling var, at institutionerne havde indført forskellige restriktioner over for beboerne af behandlingsmæssige grunde. De fleste steder var der f.eks. regler om, at personalet kunne ransage beboernes værelser, og at personalet kunne forlange, at beboerne skulle aflægge urinprøver eller en alkoholtest. Mange steder var der indført begrænsninger i beboernes muligheder for at bruge mobiltelefon eller computer, og et enkelt sted var beboernes mulighed for at se tv betydeligt indskrænket. En del steder var der også indført restriktioner på den personlige frihed, f.eks. således at beboerne først kunne komme uden for institutionen, når de havde været stoffrie i 30 dage, og i begyndelsen kun når de var sammen med en ansat. Restriktionerne hvilede ikke på regler i lovgivningen. I stedet forklarede mange af misbrugsinstitutionerne, at de havde indgået en frivillig aftale med beboerne om, at de kunne bruge disse restriktioner. Beboerne, som vi talte med, vidste gennemgående godt, hvilke restriktioner de kunne blive udsat for. Men i en del tilfælde var beboerne usikre på, om de selv havde indgået en aftale om, at misbrugsinstitutionen kunne anvende disse restriktioner. De steder, hvor det var relevant, anbefalede besøgholdet derfor, at institutionerne sørgede for at indgå klare, skriftlige aftaler med hver enkelt beboer, inden beboeren flyttede ind på institutionen, om, hvilke restriktioner der kunne anvendes over for ham eller hende. Det burde samtidig fremgå af aftalen, hvilke konsekvenser det kunne få, hvis beboeren brød aftalen, f.eks. at behandlingen eventuelt ville blive stoppet.

Som følge af at vi på voksenområdet havde valgt misbrugsbehandling som tema i 2013, aflagde vi også to tilsynsbesøg på opholdssteder for børn og unge med misbrugsproblemer. Nogle af de retlige problemstillinger, der knytter sig til misbrugsbehandling af børn og unge, f.eks. aflæggelse af urinprøver, er anderledes end på voksenområdet, fordi institutionerne ikke som på voksenområdet kan indgå aftaler med børnene/de unge. Denne problemstilling har ombudsmanden påpeget over for Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, og der er som følge heraf nedsat et udvalg, der skal se på anbragte børn og unges rettigheder. Udvalget og baggrunden for, at det blev nedsat, er nærmere omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 2012, side 67-69.

Et andet problem, vi stødte på, angik misbrugsbehandlingen af varetægtsarrestanter. Efter lovgivningen skal varetægtsarrestanter have mulighed for gratis

behandling mod stofmisbrug. Men i praksis var der ingen af de arresthuse, som vi besøgte, der tilbød anden form for behandling end motivationsbehandling, som går ud på at motivere misbrugerene til at indgå i et behandlingsforløb. Grunden til, at arresthusene ikke tilbød anden behandling, var praktiske problemer, bl.a. at man ikke vidste, hvor længe varetægtsarrestanterne skulle sidde i arresthuset, hvilket gjorde det svært at tilrettelægge et egentligt behandlingsforløb. Denne problemstilling vil vi snart drøfte nærmere med kriminalforsorgen.

INSTITUTIONER MANGLEDE VOLDSPOLITIK

Det andet tema for tilsynsbesøg på institutioner for voksne var som nævnt forebyggelse af vold og trusler mellem beboere eller indsatte. Vi tog dette tema op, fordi det naturligvis er meget voldsomt at blive udsat for f.eks. et overfald, mens man er frihedsberøvet, og desværre har kriminalforsorgen i de senere år oplevet en stigning i omfanget af vold og trusler mellem indsatte. Under tilsynsbesøgene viste det sig, at man mange steder var meget opmærksom på at forebygge vold og trusler mellem beboere eller indsatte, men det var til gengæld ikke alle steder, der var udarbejdet en egentlig voldspolitik, som fastlægger, hvad man konkret gør på den enkelte institution for at forebygge vold og trusler mellem beboere eller indsatte. De steder, hvor det blev anset for relevant, anbefalede vi derfor, at der blev udarbejdet en voldspolitik. Det var i øvrigt ikke kun under tilsynsbesøg, vi var opmærksomme på spørgsmål om vold og trusler mellem beboere eller indsatte. I 2013 rejste ombudsmanden således på baggrund af pressemødetale en sag om et voldsomt overfald på en indsat i Statsfængslet i Ringe.

OPLYSNINGER OM HELBREDSFORHOLD

Under et tilsynsbesøg kan besøgsholdet godt interessere sig for emner, som hverken har noget med fokusområderne eller de årlige temaer at gøre, hvis der er en konkret grund til det. F.eks. begyndte vi i 2013 at indsamle oplysninger om de blanketter, som bruges i arresthusene, når de indsatte giver samtykke til, at oplysninger om deres helbredsforhold gives videre til andre institutioner. Besøgsholdene var blevet opmærksomme på, at blanketterne var meget forskellige; og der var tvivl om, hvorvidt de levede op til lovgivningens krav. Efter at have indsamlet forskellige blanketter tog ombudsmanden spørgsmålet op i 2014 på et af de faste møder med Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratet vil udarbejde en standardblanket, der opfylder lovens krav.

Nogle gange er det nødvendigt at søge lovgivningen ændret for at løse de problemer, som kommer frem under tilsynsbesøgene. F.eks. afdækkede ombudsmanden under besøg på psykiatriske afdelinger et problem for mindreårige patienter, som vi har drøftet med Sundhedsministeriet. Psykiatriske patienter, der er mindreårige, er ikke beskyttet af retssikkerhedsgarantierne i lov om anvendelse af tvang i psykiatrien, hvis deres forældre har givet samtykke til, at der kan bruges tvang i forbindelse med behandlingen af deres sygdom. De kan f.eks. ikke klage over, at de er blevet udsat for tvangsbehandling. Sundhedsministeriet har givet tilsagn om, at der vil blive fremsat et lovforslag, så disse patienter bliver bedre sikret.

Omlægningen af ombudsmandens tilsynsvirksomhed er nærmere beskrevet i [”Rapport om Folketingets Ombudsmands tilsynsbesøg”](#), der fungerer som et dagligt arbejdsredskab for vores tilsynsbesøg. Rapporten ligger på ombudsmanden.dk.

Hvad førte tilsynsbesøgene til?

Ombudsmanden har forskellige reaktionsmuligheder, når ombudsmandens besøgshold støder på et problem eller et muligt problem under et tilsynsbesøg.

Eksempler på vigtige reaktioner i 2013:

Mundtlige anbefalinger givet til institutionens ledelse

Medicinhåndtering: En del institutioner er blevet anbefalet at udarbejde retningslinjer for, hvordan personalet håndterer og udleverer medicin. Flere institutioner er også blevet anbefalet, at medarbejderne tager et kursus i medicinhåndtering. Desuden er der givet mere specifikke anbefalinger vedrørende medicinhåndtering, f.eks. at det registreres, når en ansat udleverer hovedpinepiller.

Magtanvendelse: En række institutioner er blevet anbefalet at udarbejde retningslinjer for brug af magt. Der er også givet anbefalinger om at sørge for, at anbragte børn og unge og forældremyndighedens indehaver bliver gjort bekendt med reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen, herunder om adgangen til at klage. Desuden er det blevet anbefalet at overveje et kursus i magtanvendelse.

Hensyn: I nogle institutioner er det blevet anbefalet, at ledelsen minder de ansatte om at banke på, før de går ind i indsattes celler.

Dokumentation: Nogle institutioner er blevet anbefalet at give de indsatte kopi af de sedler, hvor de indsatte anmoder om f.eks. en samtale med socialrådgiveren.

Opfølgningsbesøg

Relationer og sundhed: Efter et besøg i Pensionen Lyng under kriminalforsorgen vurderede ombudsmanden, at der var grundlag for et opfølgningsbesøg. Opfølgningsbesøget, som DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur også deltog i, havde fokus på relationer og sundhedsmæssige forhold. Sagen er afsluttet med anbefalinger.

Psykisk syge indsatte: Et besøg på Vestre Fængsels hospitalsafdeling, Vestre Hospital, rejste spørgsmål om forholdene for indsatte med psykisk sygdom. Derfor besøgte ombudsmanden, Institut for Menneskerettigheder og DIGNITY fængslet igen. Ombudsmanden bad derefter Direktoratet for Kriminalforsorgen og Københavns Fængsler om at udtale sig om forholdene for psykisk syge indsatte. Sagen er ikke afsluttet.

Drøftelser med centrale myndigheder

Samtykkeerklæringer: Arresthusene bruger forskellige samtykkeerklæringer til indhentelse og videregivelse af helbredsoplysninger for varetægtsarrestanter og andre indsatte. Spørgsmålet er taget op med Direktoratet for Kriminalforsorgen på det faste årlige møde, hvor direktoratet gav tilsagn om at udarbejde en standarderklæring.

Medicinhåndtering: På det årlige møde med Direktoratet for Kriminalforsorgen spurgte ombudsmanden, om det ville være hensigtsmæssigt at indføre retningslinjer for medicinhåndtering i kriminalforsorgens pensioner. Direktoratet vil følge op på spørgsmålet og underrette os om resultatet på næste møde.

Sager rejst på eget initiativ og høringer

Misbrugsbehandling: Efter besøg i en række arresthuse rejste ombudsmanden på eget initiativ en sag om indsattes ret til behandling mod stofmisbrug i arresthuse. Sagen er ikke afsluttet.

Restriktioner: Besøgene i institutioner, der behandler misbrug hos voksne, har givet anledning til, at ombudsmanden generelt ser på institutionernes mulighed for at iværksætte restriktioner over for beboerne. Der kan f.eks. være tale om, at beboerne i en periode ikke må forlade institutionen på egen hånd, ligesom der kan være tale om ransagning af beboernes værelser for indsmuglede stoffer, og at de skal aflevere deres mobiltelefoner ved ankomst. Sagen er ikke afsluttet.

Handleplaner: I forbindelse med et tilsynsbesøg hos en plejefamilie blev ombudsmanden opmærksom på, at der var yderst mangelfulde handleplaner for to af de fem anbragte børn. Ombudsmanden rejste en sag på eget initiativ, som blev afsluttet med kritik af kommunen.

Håndjern: Ombudsmanden bad Pensionen Lyng og Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om en rapport om anvendelse af håndjern i institutionen. Sagen er ikke afsluttet.

Undervisning: Efter flere tilsynsbesøg på børneinstitutioner med interne skoler har ombudsmanden bedt om oplysninger om minimumstimetale, og hvilke fag der udbydes på de interne skoler. Sagerne er ikke afsluttet.

TILSYNSBESØG PÅ VOKSENOMRÅDET I 2013

Dato	Institution	Type og målgruppe
8. januar	Arresthuset i Slagelse	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
15. januar	Arresthuset i Ringsted	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
22. januar	Abildparken, Frederikshavn	Plejehjem for bl.a. personer med demenslidelser
23. januar	Psykiatrisk sengeafsnit N7, Frederikshavn	Åbent almenpsykiatrisk sengeafsnit for voksne sindslidende
24. januar	Hedebo, Brønderslev	Botilbud for voksne med psykisk lidelse
20. februar	Kysten, Nysted	Botilbud for udviklingshæmmede voksne med dom til anbringelse i institution
22. februar	Sønderbjerggaard, Stenlille	Botilbud, der behandler voksne med stof- og alkoholmisbrug og særligt med dobbeltdiagnose (psykisk lidelse og misbrug)
27. februar	Arresthuset i Odense	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
27. februar	Detentionen i Odense	Navnlig for personer, som ikke kan tage vare på sig selv, fordi de er berusede, og som politiet træffer i en farlig situation
27.-28. februar	Statsfængslet i Vridsløselille, Albertslund	Lukket fængsel, navnlig for indsatte, der afsoner lange fængselsstraffe
11. marts	Lokalpsykiatri Fredericia	Ambulant psykiatrisk behandling for voksne
12. marts	Marielund, Kolding	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykiatriske lidelser
13. marts	Psykiatrisk afdeling i Kolding	4 voksenpsykiatriske sengeafsnit og psykiatrisk skadestue

Dato	Institution	Type og målgruppe
14.-15. marts	Kofoedsminde, Rødby	Specialinstitution for udviklingshæmmede voksne, som er idømt en foranstaltning på åbne eller sikrede afsnit
20. marts	Fonden Klippen, Slagelse	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne
20. marts	Arresthuset i Herning	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
21. marts og 3. oktober	Pensionen Lyng, Stakroge	Institution under kriminalforsorgen, der huser bl.a. beboere under udslusning, i alternativ afsoning eller med dom til behandling
3. april	Damkjærgaard/Sida, Børkop	Botilbud for bl.a. udviklingshæmmede med dom og voksne med psykiatriske problemstillinger
4.-5. april	Nørholm, Herning	Botilbud for bl.a. udviklingshæmmede voksne med dom og voksne med psykiske problemstillinger
8. april	Psykiatrien Vest, Slagelse	Lukket afsnit V1 for patienter over 18 år, psykiatrisk akutmodtagelse og ambulant behandling af psykiatriske lidelser i distriktpsykiatrien
9. april	Østergården, Rude	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykiske udfordringer
11. april	Bo- og Støttecenter Saxenhøj, Sakskøbing	Botilbud for bl.a. voksne sindslidende og demente
16. maj	Kongens Ø Munkerup, Dronningmølle	Botilbud, der behandler stofmisbrug hos voksne
16. maj	Vestre Fængsels hospitalsafdeling, Vestre Hospital, afdeling VH2, København	Arrestafdeling især for psykisk syge indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
22. maj	Hedegaard, Skjern	Botilbud for bl.a. udviklingshæmmede unge og voksne
23. maj	Sødisbakke, Mariager	Botilbud for bl.a. voksne med nedsat funktions- evne og dom

Dato	Institution	Type og målgruppe
24. maj	Ørum Bo- og aktivitetscenter, Ørum Djurs	Botilbud for bl.a. voksne med psykiatriske lidelser og udviklingshæmmede med dom
27. maj	Arrestafdelingen i Statsfængslet i Jyderup	Arrestafdeling især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
30. maj	Alfa-Fredensborg, Fredensborg	Botilbud for voksne og opholdssted for børn og unge i alderen 15-18 år – behandler alkohol- og stofmisbrug
18. juni	Arresthuset i Silkeborg	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
19. juni	Midtgården, Bramming	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne
20. juni	Detentionen i Esbjerg	Navnlig for personer, som ikke kan tage vare på sig selv, fordi de er berusede, og som politiet træffer i en farlig situation
1.-2. juli	Statsfængslet Renbæk, Skærbæk	Åbent fængsel for indsatte med dom
27. august	Regionspsykiatrien, herunder akut døgntilbud, Silkeborg	Ambulant behandling af voksne med psykisk lidelse
28. august	Hinge, Kjellerup	Socialpsykiatrisk botilbud for voksne med psykiatriske problemstillinger
29. august	Anstalten for domfældte i Tasiilaq, Grønland	I anstalter i Grønland indsættes personer, som har dom til anbringelse, eller som er tilbageholdt, mens deres sag behandles
30. august	Detentionen i Tasiilaq, Grønland	I detentioner i Grønland kan berusere, anholdte, tilbageholdte og afsonere anbringes
31. august	Detentionen i Kulusuk, Grønland	Detention uden fast politibetjening I detentioner i Grønland kan f.eks. berusere og anholdte anbringes

Dato	Institution	Type og målgruppe
31. august	Detentionen i Nuuk, Grønland	I detentioner i Grønland kan berusere, anholdte, tilbageholdte og afsonere anbringes
1. september	Anstalten for domfældte i Nuuk, Grønland	I anstalter i Grønland indsættes personer, som har dom til anbringelse, eller som er tilbageholdt, mens deres sag behandles
2.-3. september	Anstalten for domfældte i Aasiaat, Grønland	I anstalter i Grønland indsættes personer, som har dom til anbringelse, eller som er tilbageholdt, mens deres sag behandles
3. september	Detentionen i Aasiaat, Grønland	I detentioner i Grønland kan berusere, anholdte, tilbageholdte og afsonere anbringes
3. september	Anstalten for domfældte i Kangerlussuaq, Grønland	I anstalter i Grønland indsættes personer, som har dom til anbringelse, eller som er tilbageholdt, mens deres sag behandles
3. september	Detentionen i Kangerlussuaq, Grønland	I detentioner i Grønland kan berusere, anholdte, tilbageholdte og afsonere anbringes
3. september	Arresthuset i Nykøbing Falster	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
12. september	Arresthuset i Viborg	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
13. september	Arresthuset i Randers	Arresthus, især for indsatte, der er varetægtsfængslede, mens deres sag behandles
17. september	Behandlingscentret Hammer Bakker, Vodskov	Botilbud for voksne med psykisk funktionsnedsættelse, herunder med dom
18. september	Psykiatrisk sengeafsnit N8, Thisted	Åbent alment voksenpsykiatrisk afsnit
19. september	Detentionen i Aalborg	Navnlig for personer, som ikke kan tage vare på sig selv, fordi de er berusede, og som træffes i en farlig situation
28. oktober	Springbrættet, Janderup Vest	Botilbud, der behandler stofmisbrug hos voksne

Dato	Institution	Type og målgruppe
28. oktober	Stenild Omsorgshjem, Hobro	Botilbud for voksne med bl.a. dobbeltdiagnose (psykisk lidelse og misbrug)
29. oktober	Slusen, Oksbøl	Botilbud, der behandler stofmisbrug hos voksne
29. oktober	Chiligruppen, Lystrup	Botilbud for bl.a. udviklingshæmmede voksne med dom
30.-31. oktober	Statsfængslet ved Sdr. Omme	Åbent fængsel for indsatte med dom
12. november	Vesterled, Horsens	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne
13. november	Højløkke Q, Horsens	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne kvinder
9. december	Toftehuset, Ribe	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne
10. december	Stien, Vojens	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne
11. december	Sydgården, Haderslev	Botilbud, der behandler alkohol- og stofmisbrug hos voksne

TILSYNSBESØG PÅ BØRNEOMRÅDET I 2013

Dato	Institution	Type og målgruppe
15. januar	Tippen, herunder den interne skole, Ansager	Døgninstitution for børn og unge indtil 18 år, som f.eks. har brug for særlig pædagogisk støtte, behandling og omsorg Intern skole, 0.-10. klasse
6. februar	Nødebogård, herunder den interne skole, Fredensborg	Behandlings- og uddannelsesinstitution, dag- og døgntilbud for børn og unge med kontaktvanskeligheder, angsttilstande og sindslidelser Intern skole, 0.-10. klasse og mulighed for 11. skoleår
7. marts	Norddjurs Børnecenter, døgnafdelingerne og aflastningsafdelingen, Grenå	Døgntilbud for børn i alderen 0-12 år, der f.eks. er omsorgssvigtede eller har lettere psykiatriske handicap Aflastningstilbud for børn og unge i alderen 0-18 år
13. marts	Plejefamilie, Lolland Kommune	Plejefamilie
3. april	Plejefamilie, Tønder Kommune	Plejefamilie
4. april	Børnecenter Døgn, Esbjerg	Døgntilbud, herunder akutafdeling, for børn i alderen 0-13 år
7. maj	Bagsværd Observationshjem, Bagsværd	Dag- og døgntilbud samt aflastningstilbud for børn indtil 8 år, familieplejetilbud
15. maj	Døgncentret for børn og familier, Aarhus	Døgntilbud for børn og unge indtil 17 år og familier med spædbørn
1. oktober	Brovst Asylcenter, Brovst	Opholdscenter for asylansøgere, herunder børn ¹
2. oktober	Den Sikrede Institution Kompasset, Brønderslev	Sikret døgninstitution med intern skole for børn og unge, typisk i alderen 15-17 år, der f.eks. er anbragt i varetægtssurrogat eller som led i ungdomssanktion
22. oktober	Fonden Tagkærgaard, herunder den interne skole, Christiansfeld	Døgntilbud for unge drenge (14-23 år) med misbrugsproblemer eller misbrugsadfærd Intern skole
23. oktober	Behandlingsstedet Bjerget, herunder den interne skole, Vissenbjerg	Døgntilbud for unge piger (14-23 år) med misbrugsproblematikker eller adfærdsmæssige problemstillinger Intern skole

1) Besøget havde fokus på børn og unges forhold.

TILSYNSBESØG PÅ
HANDICAPOMRÅDET I 2013

Folketingets Ombudsmand følger efter anmodning fra Folketinget udviklingen i ligebehandlingen af mennesker med handicap og foretager i den forbindelse bl.a. tilsyn med den fysiske tilgængelighed for mennesker med handicap.

På disse tilsynsbesøg undersøger ombudsmandens medarbejdere, om de regler, der skal sikre, at offentlige bygninger er tilgængelige for alle, overholdes. Ombudsmandens medarbejdere har måleudstyr med for at tjekke, om eksempelvis ramper for kørestolsbrugere har en hældningsgrad, som stemmer overens med byggereglerne. En medarbejder hos ombudsmanden, som er kørestolsbruger, deltager i tilsynsbesøgene.

Folketingets Ombudsmand samarbejder desuden med Institut for Menneskerettigheder og Det Centrale Handicapråd om at fremme, beskytte og overvåge gennemførelsen af FN's Handicapkonvention.

Flere oplysninger om ombudsmandens arbejde med ligebehandling af mennesker med handicap kan findes på ombudsmanden.dk/handicap.

Dato	Institution	Type
22. maj	Rigshospitalet, Region Hovedstaden	Hospital
19. november	Lindeskovskolen, Guldborgsund Kommune	Skole – benyttet som valgsted på dagen
19. november	Nordfalster Idræts- og Kulturcenter, Guldborgsund Kommune	Idrætshal – benyttet som valgsted på dagen
19. november	Kalbyrisskolen, Næstved Kommune	Skole – benyttet som valgsted på dagen
19. november	Herlufsholm Hallen, Næstved Kommune	Idrætshal – benyttet som valgsted på dagen

Oversigten vil blive opdateret, i takt med at sagerne afsluttes, i den digitale version af denne beretning på ombudsmanden.dk.

TILSYN MED TVANGSUDSENDELSER
AF UDLÆNDINGE I 2013

Folketingets Ombudsmand har siden april 2011 ført tilsyn med Rigspolitiets tvangsmæssige udsendelser af statsborgere fra tredjelande (ikke-EU-lande), som ikke har lovligt ophold i Danmark.

Ombudsmanden skal særligt påse, at udsendelserne sker med respekt for individet og uden unødigt brug af magt. Ombudsmanden bedømmer således, om politiet følger gældende ret, herunder EU-retten og internationale menneskerettighedskonventioner, og god forvaltningsskik.

Ombudsmandens tilsyn er især koncentreret om en række fokusområder: magtanvendelse, familiens enhed, udsatte grupper, forudgående kontakt og information, sikkerhedsvurderingen, afbrudte udsendelser og udsendelsesrapporten.

Som det fremgår af skemaet på de næste sider, har ombudsmanden i 2013 ikke udtalt kritik af politiets arbejde. Udsendelserne foregik med respekt for individet og uden unødigt magtanvendelse.

Vi har i 2013 derudover gennemlæst 741 udsendelsessager fra 2012 med henblik på bl.a. at identificere alle sager med magtanvendelse. Ud af de 741 sager blev 76 sager udvalgt til nærmere gennemgang, heriblandt 9 sager, hvoraf det fremgik, at der havde været brugt magt. Vi har konstateret, at dokumentationen i flere af sagerne ikke opfylder de anbefalinger, som findes i de internationale og nationale retningslinjer for tvangsmæssige udsendelser, og politiet har i flere henseender ikke opfyldt den ulovbestemte grundsætning om notatpligt. På den baggrund har Rigspolitiet i 2013 iværksat en række tiltag for at forbedre dokumentationen af de forskellige sagsbehandlingsskridt i udsendelsessagerne.

Læs mere om ombudsmandens tilsyn med tvangsmæssige udsendelser på ombudsmanden.dk/udsendelser.

Dato	Destination	Antal personer	Brug af magt?	Udsendelse gennemført?
4. februar	Afghanistan (ledsaget) ¹⁾	1	Ja	Ja
12. marts	Serbien (påset)	5	Nej	Ja
19. marts	Serbien (ledsaget)	55 (heraf flere familier med børn)	Nej	Ja
1. maj	Iran (ledsaget)	1	Ja	Nej
14. maj	Serbien (ledsaget)	106 (heraf flere familier med børn)	Nej	Ja
27. maj	Iran (ledsaget)	1	Ja	Nej
24. juni	Iran (ledsaget)	1	Nej	Ja
26. august	Afghanistan (ledsaget)	18	Ja	Ja
13. november	Hviderusland (ledsaget)	1	Nej	Ja
20. november	Cameroun (ledsaget)	1	Nej	Ja

1) Udsendelse af udlændinge, der ikke udrejser frivilligt, kan enten ske ved en *påset udrejse*, hvor politiet overvåger udrejsen af landet, f.eks. ombordstigning i et fly eller på et skib, eller ved *ledsaget udrejse*, hvor politiet ledsager udlændingen ud af landet til udlændingens hjemland eller et tredjeland, hvor udlændingen har ret til at tage ophold.

Kommentarer

Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af fikseringsbælte. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingens voldelige adfærd. Magtanvendelsen var proportional og varede kun så lang tid, den var påkrævet.

De tvangsudsendte personer var to ægtepar og det ene pars voksne søn.

Tvangsudsendelsen var en såkaldt chartret flyvning, hvor politiet havde hyret et fly til lejligheden. Ud over en tolk deltog der en læge af hensyn til udlændingenes sikkerhed. Lægen var ikke i aktion. Stemningen var rolig og afslappet, og forældrene tog hånd om de tilstedeværende børn.

Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af fikseringsbælte og plastikstrips. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingens voldsomme adfærd. Udsendelsen blev afbrudt af flykaptajnen på grund af udlændingens voldsomme adfærd.

Tvangsudsendelsen var en såkaldt chartret flyvning, hvor politiet havde hyret et fly til lejligheden. Ud over en tolk deltog der en læge af hensyn til udlændingenes sikkerhed. Lægen var ikke i aktion. Stemningen var rolig og afslappet, og forældrene tog hånd om de tilstedeværende børn.

Politiet anvendte magt i form af fastholdelse og brug af fikseringsbælte, plastikstrips og blød hjelm. Anvendelsen af magt var nødvendig på grund af udlændingens voldsomme og voldelige adfærd. Politiet afbrød udsendelsen inden ombordstigningen efter at have modtaget en anmodning herom fra FN's Menneskerettighedskomité.

Den tvangsudsendte var en voksen mand. Tvangsudsendelsen var en grænsefremstilling, hvor de iranske myndigheder ved forevisningen af udlændingens dokumenter lod ham indrejse i Iran. Udlændingen blev modtaget af sin mor i lufthavnen.

Tvangsudsendelsen var en såkaldt chartret flyvning, hvor politiet havde hyret et fly til lejligheden. Ud over en tolk deltog der en læge af hensyn til udlændingenes sikkerhed. Lægen var ikke i aktion. Politiet anvendte magt i forhold til tre udlændinge i form af fastholdelse, plastikstrips og fikseringsbælte. Magtanvendelserne var alle nødvendige på grund af udlændingenes adfærd.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der kun blev ført tilsyn med forløbet fra politiets afhentning af udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der kun blev ført tilsyn med forløbet fra politiets afhentning af udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Dato	Destination	Antal personer	Brug af magt?	Udsendelse gennemført?
2. december	Afghanistan (ledsaget)	1	Nej	Ja
17. december	Italien (påset)	1	Nej	Ja
18. december	Afghanistan (ledsaget)	1	Nej	Ja
19. december	Serbien (påset)	1	Nej	Ja

Kommentarer

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der kun blev ført tilsyn med forløbet fra politiets afhentning af udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Den tvangsudsendte var en nigeriansk statsborger, der havde opholdstilladelse i Italien, og som ønskede at udrejse dertil.

Tvangsudsendelsen blev kun delvist fulgt af en medarbejder fra ombudsmanden, idet der kun blev ført tilsyn med forløbet fra politiets afhentning af udlændingen til ombordstigningen i lufthavnen.

Den tvangsudsendte var en ældre kvinde. Tvangsudsendelsen var planlagt som en ledsaget udsendelse, men den blev kort før afrejse ændret til en påset udsendelse, idet politiet med samtykke fra kvinden lod hendes søn følge hende tilbage til Serbien

Sag nr. 13/00255

En udenlandsk borger kunne ikke dansk og klagede derfor til ombudsmanden på engelsk: Han havde været indsat i et dansk fængsel og havde forgæves bedt om en engelsk oversættelse af reglerne for prøveløsladelse, både hos fængslet og hos Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Ombudsmanden skrev til direktoratet, som straks vendte tilbage. Direktoratet mente ikke at have modtaget henvendelser fra manden om reglerne for prøveløsladelse, men ville nu sende en engelsk version til ham. Da ombudsmanden havde modtaget en kopi af direktoratets brev med oversættelsen, skrev han til manden – på engelsk – at han nu ikke ville gøre mere ved sagen.

Ombudsmanden modtog i 2013 cirka 13.000 breve og e-mails – langt de fleste på dansk.

Sag nr. 13/02812

Må skorstensfejeren uden varsel rense borgernes skorstene, når de ikke er hjemme? En borger mente, at han efter retssikkerhedsloven skulle have mindst 14 dages varsel, og han klagede til ombudsmanden over, at skorstensfejeren kom uanmeldt.

Ombudsmanden sendte klagen til Energistyrelsen. Mens Energistyrelsen arbejdede på sit svar til borgeren, blev styrelsen opmærksom på, at skorstensfejerbekendtgørelsen indeholdt bestemmelser, som kunne give indtryk af, at skorstensfejere varetog myndighedsopgaver. Energistyrelsen ville derfor nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle se på skorstensfejerordningen.

Borgerens henvendelse til ombudsmanden satte på den måde lup på de regler, som gjaldt for skorstensfejning.

Nogle gange kan en borgers henvendelse til ombudsmanden give anledning til, at en myndighed bliver opmærksom på grundlæggende problemer i sin praksis eller sit regelgrundlag.

Sag nr. 13/02938

En lille græsplet ved en fjordbred var i årevis blevet brugt af medlemmerne af et bådlaug til parkering og til oplægning af både. Men i forbindelse med en ejendomsberigtigelse blev størstedelen af arealet tillagt nabogrunden, som var ejet af en privatperson. Bådlaugets mente imidlertid, at medlemmerne af laugets havde vundet hævde ved at benytte arealet gennem mange år, og at bådlaugets derfor fortsat burde have adgang til det.

Ejendomsberigtigelsen blev godkendt af Geodatastyrelsen i 2009, og bådlaugets havde senest fået afslag på genoptagelse af sagen i 2011. Da ombudsmanden modtog bådlaugets klage i 2013, måtte han derfor afvise den, fordi den var forældet.

Borgere, som ønsker at klage til ombudsmanden, skal gøre det inden et år efter den afgørelse eller begivenhed, de vil klage over. I 2013 måtte ombudsmanden afvise 162 klager, fordi de blev indgivet for sent.

Sag nr. 13/01800

En advokat fik afslag fra tre ministerier på aktindsigt i nogle dokumenter i en sag om grov vold med døden til følge. Han klagede til ombudsmanden og skrev bl.a. i sin klage, at han ikke, inden afgørelserne blev truffet, havde fået lejlighed til at gøre ministerierne opmærksomme på de hensyn, som talte for, at han fik aktindsigt.

Ombudsmanden svarede, at han ikke ville behandle sagen, før myndighederne havde taget stilling til advokatens synspunkter.

Ombudsmanden kan ikke behandle en klage, hvis de administrative klagemuligheder ikke er udnyttet. Det er derfor ombudsmandens praksis først at behandle en sag, når myndighederne har haft lejlighed til at tage stilling til det, som borgeren beder ombudsmanden om at udtale sig om.

Sag nr. 12/04693

En kvinde havde i årevis fået for lidt i boligstøtte, fordi kommunen havde begået fejl, da den indtastede hendes indkomstoplysninger. Da fejlen endelig blev opdaget, mente kvinden, at kommunen måtte skyldte hende de penge, som hun havde fået for lidt. Men kommunen svarede, at kvinden havde pligt til selv at kontrollere de oplysninger, kommunen lagde til grund for sin beregning – det fremgik af boligstøtteloven.

Kvinden klagede til det sociale nævn over kommunens svar, men nævnet var enig med kommunen. Det sociale nævn skrev, at boligstøtten var beregnet på grundlag af de oprindelige oplysninger, og at kvinden selv skulle have gjort kommunen opmærksom på, at oplysningerne skulle ændres.

Nu klagede kvinden til ombudsmanden. Hun syntes, at kommunen og nævnet burde forholde sig til, at det var kommunens tastefejl, som var skyld i den forkerte beregning.

Efter at have vurderet sagen bad ombudsmanden på kvindens vegne det sociale nævn om at forholde sig til kvindens synspunkter. Nævnet genoptog på den baggrund sagen.

Det sker, at en myndighed genoptager sagen og træffer en ny afgørelse, efter at ombudsmanden har videresendt en klage over den oprindelige afgørelse til myndigheden. At myndigheden genoptager sagen, betyder dog ikke nødvendigvis, at den når til et nyt resultat.

Sag nr. 13/05402

Et forældrepar henvendte sig til ombudsmanden, i frustration over at kommunen endnu ikke havde truffet afgørelse om, hvorvidt den ville anbringe deres søn på en behandlingsinstitution. Forældrene levede ikke sammen, men mente begge, at det var for stor en opgave for dem at have sønnen boende hjemme. Der var store problemer med drengen, som havde flere psykiatriske diagnoser.

Ombudsmanden sendte forældrenes henvendelse videre til kommunen som en anmodning fra dem om, at der snart kom skub i sagen. Samtidig orienterede ombudsmanden Ankestyrelsen om sagen, og Ankestyrelsen spurgte til den hos kommunen.

Efter halvanden måned gav kommunen forældrene afslag på deres ønske om at få sønnen anbragt i en institution. Kommunen mente, at drengens mor var god til at give ham den støtte, han havde brug for, og at han derfor skulle bo hos hende.

Ombudsmanden kan nogle gange hjælpe en borger ved at sende en såkaldt fremskyndelsesansøgning til myndigheden på borgerens vegne, hvis en sag er gået i stå. Ombudsmanden kan også henlede en overordnet myndigheds opmærksomhed på situationen.

ÅRET I TAL

De følgende sider indeholder nogle hovedtal for ombudsmandens sagsbehandling i 2013. På ombudsmanden.dk findes nærmere information om ombudsmandens arbejde og om de regler, der gælder for ombudsmandens virksomhed.

NYE SAGER

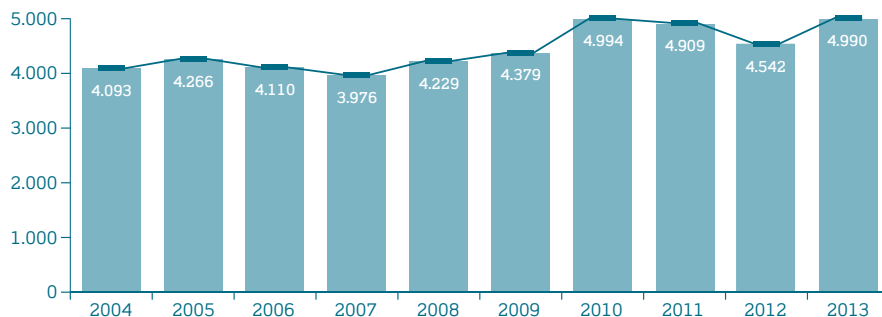
Sager oprettet i 2013 ¹	
Klagesager	4.769
Sager rejst på eget initiativ	109
§ 18-tilsynssager	25
OPCAT-sager ²	20
Kombinerede OPCAT- og § 18-tilsynssager	49
Udsendelsessager ³	18
Total	4.990

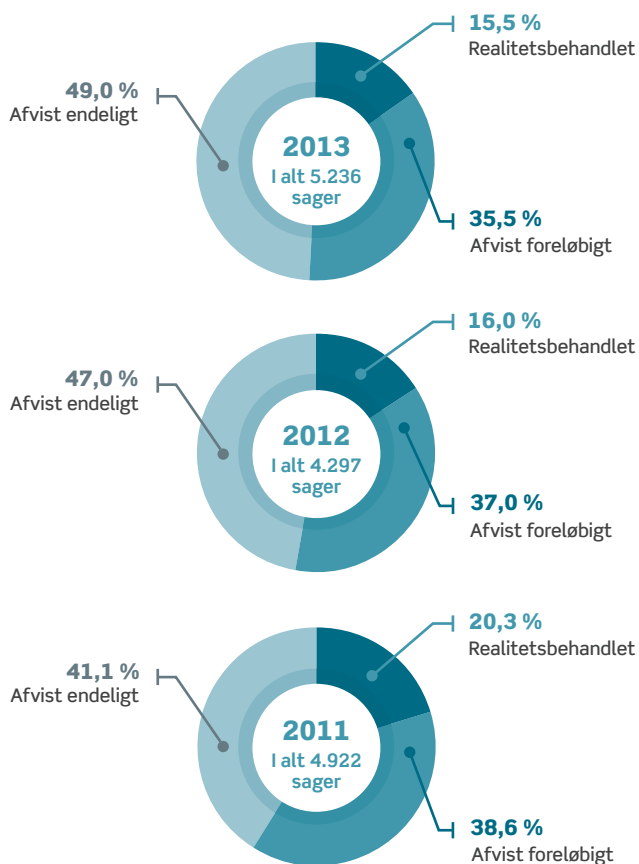
1) Inkluderer ikke administrationssager, herunder f.eks. sager om indsigt i ombudsmandens sager og sager i forbindelse med internationalt samarbejde.

2) Sager oprettet i forbindelse med OPCAT (The Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment), dvs. tilsynsbesøg efter FN-regler (se ombudsmanden.dk).

3) Sager oprettet i forbindelse med ombudsmandens kontrol af tvangsmæssige udsendelser af udlændinge (se ombudsmanden.dk/udsendelser). Herudover blev der i 2013 modtaget 742 konkrete udsendelsessager til gennemgang i henhold til § 30 a, stk. 3, i udlændingeloven. Disse sager er ikke talt med i det samlede sagstal.

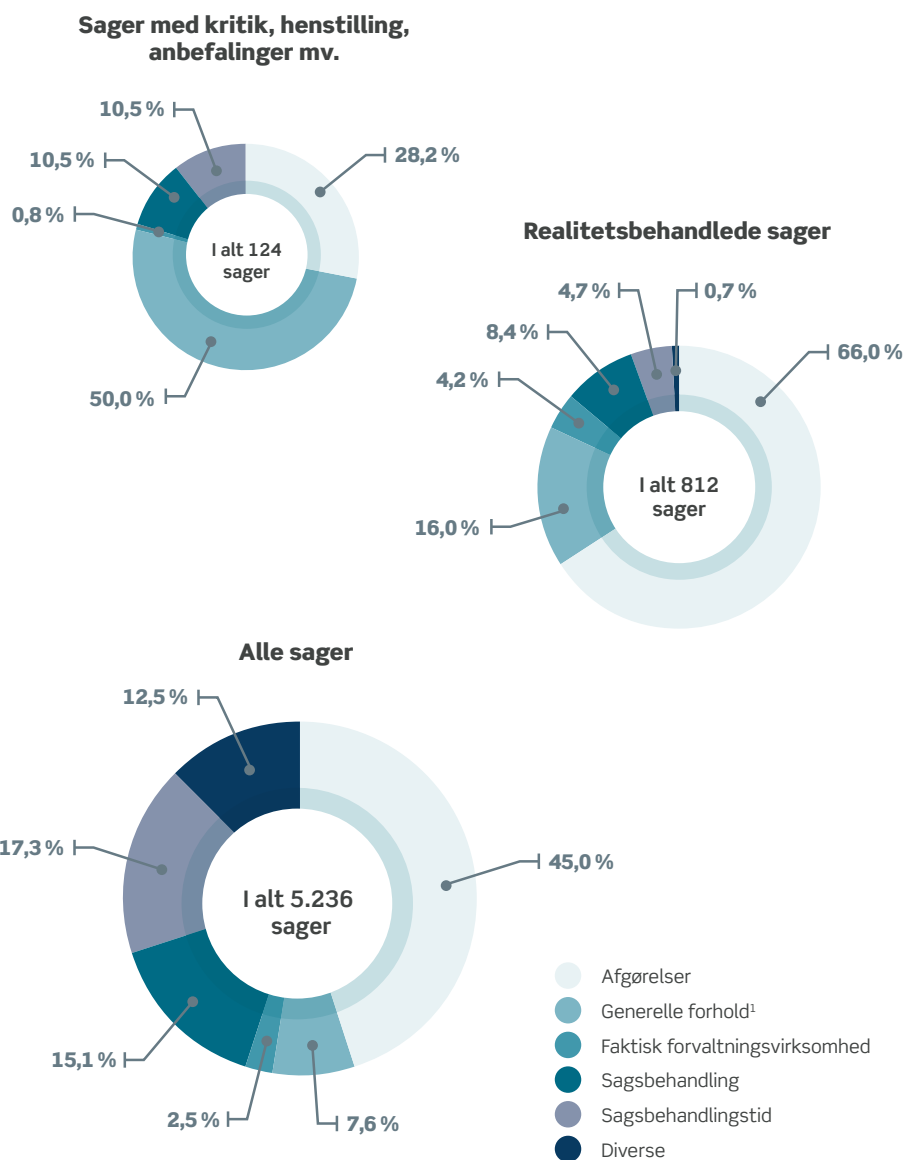
Udvikling i sagstal

AFSLUTTEDE SAGER¹

1) Når ombudsmanden modtager en klage, kan han undersøge sagen nærmere ved en fuld eller afkortet realitetsbehandling (se yderligere oplysninger i note 2, side 110). Til realitetsbehandlede sager regnes også sager, som ombudsmanden rejser på eget initiativ, og tilsynssager mv. Eller han kan afvise sagen foreløbigt eller permanent, fordi han ikke må gå ind i den eller vælger ikke at gøre det (se nærmere side 112-113).

Hvad handlede sagerne om i 2013?

1) Tilsynssager kategoriseres typisk under "Generelle forhold".

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		

A. Statslige myndigheder (omfattet af ombudsmandens kompetence)

a. Beskæftigelsesministeriet

Departementet	2	2	19	23
Ankenævnet for ATP m.m.	0	1	21	22
Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP)	0	1	11	12
Arbejdsmarkedsstyrelsen	0	0	10	10
Arbejdsskadestyrelsen	1	4	42	47
Arbejdstilsynet	0	1	1	2
Det danske OECD-kontaktpunkt	0	0	1	1
Ligebehandlingsnævnet	0	5	7	12
Lønmodtagernes Garantifond	0	0	6	6
Styrelsen for Fastholdelse og Rekruttering	0	0	6	6
I alt	3	14	124	141

b. Erhvervs- og Vækstministeriet

Departementet	0	1	8	9
Danmarks Nationalbank	1	0	1	2
Erhvervsstyrelsen	0	0	5	5
Finanstilsynet	0	0	3	3
Forbrugerombudsmanden	0	1	0	1
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen	0	1	4	5
Patent- og Varemærkestyrelsen	0	0	3	3
Revisorkommissionen	0	1	0	1
Sikkerhedsstyrelsen	0	0	1	1
Stormrådet	0	0	1	1
Søfartsstyrelsen	0	0	1	1
Vækstfonden	0	1	0	1
I alt	1	5	27	33

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
c. Finansministeriet				
Departementet	4	2	13	19
Arbejdsgruppen om analyse af arbejdstid i folkeskolen og det almene gymnasium	0	0	1	1
Digitaliseringsstyrelsen	0	0	4	4
Moderniseringsstyrelsen	3	1	6	10
Statens Administration	0	0	3	3
I alt	7	3	27	37

d. Forsvarsministeriet

Departementet	1	5	16	22
Beredskabsstyrelsen	0	0	1	1
Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjeneste	0	0	1	1
Forsvarets Personeltjeneste	0	1	9	10
Forsvarskommandoen	0	0	3	3
Hjemmeværnskommandoen	0	0	2	2
Hærhjemmeværnsdistrikter	0	0	3	3
Værnepligtsnævnet	0	0	2	2
I alt	1	6	37	44

e. Justitsministeriet

Departementet	7	41	156	204
Arresthuse	2	4	9	15
Arrestinspektører	6	0	5	11
Civilstyrelsen	0	1	15	16
Datatilsynet	0	0	9	9
Den Uafhængige Politiklagemyndighed	0	0	5	5
Direktoratet for Kriminalforsorgen	1	58	59	118
Erstatningsnævnet	0	7	5	12
Kriminalforsorgen i Grønland	0	0	1	1
Kriminalforsorgsinstitutioner	0	0	4	4
Politiet	2	1	73	76
Politiets Efterretningstjeneste (PET)	1	1	2	4
Retslægerådet	0	0	1	1
Rigsadvokaten	0	3	19	22
Rigspolitiet	3	13	51	67
Statsadvokater	1	25	38	64
Statsfængsler	1	14	30	45
Udlændingenævnet	4	10	20	34
Udlændingestyrelsen	0	2	54	56
I alt	28	180	556	764

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
f. Klima-, Energi- og Bygningsministeriet				
Departementet	0	1	0	1
Energiklagenævnet	0	2	0	2
Energinet.dk	0	0	2	2
Energistyrelsen	0	0	1	1
Energitilsynet	0	0	3	3
I alt	0	3	6	9

g. Kulturministeriet

Departementet	0	1	3	4
Anti Doping Danmark	0	1	0	1
Danmarks Radio	0	0	16	16
Det Kongelige Teater	0	1	6	7
Frilandsmuseet	1	0	0	1
Kulturstyrelsen	0	1	6	7
Statens Arkiver	0	0	1	1
I alt	1	4	32	37

h. Miljøministeriet

Departementet	0	0	13	13
Geodatastyrelsen	0	0	5	5
Miljøstyrelsen	0	1	7	8
Natur- og Miljøklagenævnet	0	17	41	58
Naturstyrelsen	0	0	23	23
I alt	0	18	89	107

i. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Departementet	0	1	5	6
I alt	0	1	5	6

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
j. Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser				
Departementet	2	1	1	4
Ankenævnet for Statens Uddannelsesstøtteordninger	0	8	3	11
Styrelsen for Forskning og Innovation	0	0	1	1
Styrelsen for Videregående Uddannelser	0	5	30	35
Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (UVVU)	0	3	3	6
Universiteter mv.	1	4	24	29
I alt	3	21	62	86

k. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet	0	1	7	8
Fødevareministeriets Klagecenter	0	5	4	9
Fødevarestyrelsen	0	0	5	5
NaturErhvervstyrelsen	0	0	12	12
I alt	0	6	28	34

l. Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Departementet	0	1	8	9
Menighedsråd	0	0	1	1
Sogne	0	0	3	3
Stifter	0	0	7	7
I alt	0	1	19	20

m. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Departementet	0	0	21	21
Det Psykiatriske Ankenævn	0	1	0	1
Det Psykiatriske Patientklagenævn	0	2	10	12
Patientombuddet	1	8	51	60
Statens Institut for Strålebeskyttelse	0	0	2	2
Statens Serum Institut	0	0	1	1
Sundhedsstyrelsen	0	0	18	18
Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn	5	26	14	45
I alt	6	37	117	160

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
n. Skatteministeriet				
Departementet	3	2	21	26
Skatteministeriets borgerambassadør	0	1	2	3
Landsskatteretten	1	8	34	43
SKAT	0	5	124	129
Skatteankenævn	0	0	3	3
Vurderingsankenævn	0	0	1	1
I alt	4	16	185	205

o. Social-, Børne- og Integrationsministeriet

Departementet	2	7	14	23
Adoptionsnævnet	0	0	3	3
Ankestyrelsen ⁴	10	179	470	659
Psykolognævnet	0	0	2	2
SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd	0	0	1	1
Statsforvaltningen ⁵	0	0	27	27
Udbetaling Danmark	0	4	61	65
I alt	12	190	578	780

p. Statsministeriet

Departementet	1	1	8	10
I alt	1	1	8	10

q. Transportministeriet

Departementet	1	7	14	22
Banedanmark	0	1	2	3
DSB	0	1	3	4
Kommissarier	0	0	1	1
Kystdirektoratet	0	0	1	1
Trafikstyrelsen	0	4	20	24
Vejdirektoratet	0	6	12	18
I alt	1	19	53	73

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		
r. Udenrigsministeriet				
Departementet	1	0	12	13
International Press Centre	1	0	0	1
I alt	2	0	12	14

s. Undervisningsministeriet

Departementet	1	6	8	15
Gymnasier mv.	0	1	3	4
Klagenævnet for Specialundervisning	0	2	3	5
Voksenuddannelsescentre	0	0	3	3
I alt	1	9	17	27

t. Økonomi- og Indenrigsministeriet

Departementet	0	4	13	17
Statsforvaltningen ⁶	1	23	165	189
I alt	1	27	178	206

Statslige myndigheder i alt	72	561	2.160	2.793
------------------------------------	-----------	------------	--------------	--------------

B. Kommunale og regionale myndigheder (omfattet af ombudsmandens kompetence)

Kommuner	23	97	1.431	1.551
Regioner	11	19	98	128
Særlige kommunale eller regionale enheder	0	0	2	2
Kommunale eller regionale fællesskaber	0	2	5	7
Kommunale og regionale myndigheder i alt	34	118	1.536	1.688

C. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence⁷

Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence	18	9	17	44
I alt	18	9	17	44

Udfaldet af sager i 2013 fordelt på myndigheder mv.

Hovedansvarlig myndighed mv. ¹	Realitetsbehandlede sager ²		Afviste sager	Sager i alt
	Med kritik, henstilling, anbefalinger mv. ³	Uden kritik, henstilling, anbefalinger mv.		

D. Myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt⁸

Statslige myndigheder i alt (A)	72	561	2.160	2.793
Kommunale og regionale myndigheder i alt (B)	34	118	1.536	1.688
Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt (C)	18	9	17	44
I alt	124	688	3.713	4.525

E. Institutioner mv. uden for ombudsmandens kompetence

1. Domstole mv. ⁹	0	0	97	97
2. Tvistnævn ¹⁰	0	0	11	11
3. Andre institutioner, selskaber, virksomheder og personer uden for ombudsmandens kompetence	0	0	272	272
I alt	0	0	380	380

F. Sager, som ikke angik bestemte institutioner mv.

	0	0	331	331
--	---	---	-----	-----

Året i alt (A-F total)

124	688	4.424	5.236
-----	-----	-------	-------

- 1) Tabellens afsnit A er overordnet inddelt efter de ministerier, der bestod ved årets udgang. Afsluttede sager vedrørende myndigheder, som er nedlagt eller omlagt i årets løb, er på samme måde som hovedregel søgt placeret under det ministerområde, hvor kompetencen i sagen lå ved årets udgang.
- 2) Sager, hvor ombudsmanden har forholdt sig til det eller de rejste problemer i sagen. Som udgangspunkt finder realitetsbehandling sted efter en høring, hvor myndighederne får lejlighed til at udtale sig om sagen. Hvis der ikke er udsigt til, at der vil blive udtalt kritik eller givet henstilling, kan ombudsmanden vælge at tage stilling til klagen uden høring ved en såkaldt afkortet realitetsbehandling. Som afkortede realitetssager regnes også sager, som ombudsmanden rejser på eget initiativ, men hvor han efter myndighedernes svar vælger ikke at foretage sig mere. Afkortede realitetssager (i alt 476 sager i 2013) er reguleret i ombudsmandslovens § 16, stk. 2, og § 17, stk. 1. Også sager, som myndighederne har genoptaget, efter at ombudsmanden har bedt om en udtalelse (14 sager i 2013), er medregnet som realitetsbehandlede: Virkningen er i praksis den samme, som hvis der var givet en henstilling til myndighederne om at genoverveje sagen.
- 3) Med virkning fra den 1. januar 2013 registrerer ombudsmanden som noget nyt, når der i forbindelse med tilsynsbesøg gives anbefalinger mv. i mere uformel form end en egentlig kritik eller henstilling. Sager med sådanne anbefalinger er medtaget i kolonnen.

- 4) Opgørelsen inkluderer sager vedrørende de nedlagte sociale nævn og beskæftigelsesankenævn. Det er ikke muligt at udspecificere registreringerne for Ankestyrelsen på fagområder eller afdelinger.
- 5) Opgørelsen omfatter sager, hvor sagsbehandlerne ved sagernes afslutning har registreret, at de hører under Social-, Børne- og Integrationsministeriets område på grund af deres materielle indhold. Med de registreringer, der foretages i ombudsmandens elektroniske sags- og dokumenthåndteringssystem, er det ikke muligt at udspecificere tallene yderligere.
- 6) Opgørelsen omfatter sager, hvor sagsbehandlerne ved sagernes afslutning har registreret, at de hører under Økonomi- og Indenrigsministeriets område på grund af deres materielle indhold. Opgørelsen inkluderer bl.a. sager vedrørende Statsforvaltningen som tilsynsmyndighed. Med de registreringer, der foretages i ombudsmandens elektroniske sags- og dokumenthåndteringssystem, er det ikke muligt at udspecificere tallene yderligere.
- 7) Opgørelsen omfatter bl.a. opholdssteder, selvejende institutioner og trafikselskaber samt eventuelle andre institutioner omfattet af ombudsmandens kompetence i medfør af f.eks. OPCAT eller på børneområdet.
- 8) Ombudsmanden traf i 2013 ingen beslutninger efter ombudsmandslovens § 7, stk. 4, om, at et selskab, en institution, en forening mv., som administrativt var inddraget under forvaltningsloven, lov om offentlighed i forvaltningen eller lov om offentlige myndigheders registre, skulle være omfattet af ombudsmandens virksomhed.
- 9) Jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 2.
- 10) Organer omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3.

Afvisningsårsager i 2013

Afviste sager i alt

Heraf kommunale og regionale sager

1. Endelige afvisninger

1. Klagen var indgivet for sent (ombudsmandslovens § 13, stk. 3, indeholder en forældelsesfrist på 1 år)	162	48
2. De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt og kunne ikke længere udnyttes (ombudsmandslovens § 14)	66	32
3. Klagen angik en domstol, dommere eller forhold, som var eller kunne forventes bedømt af domstolene, og faldt dermed uden for ombudsmandens kompetence (ombudsmandslovens § 7, stk. 2)	138	9
4. Klagen angik forhold vedrørende Folketinget, herunder lovgivningsspørgsmål, og faldt dermed uden for ombudsmandens kompetence (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvist)	49	0
5. Klagen vedrørte andre forhold uden for ombudsmandens kompetence, herunder private retsforhold e.l. (jf. særligt ombudsmandslovens § 7, stk. 1, modsætningsvist)	252	4
6. Klagen blev ikke præciseret tilstrækkeligt til, at den kunne behandles, eller klagen blev tilbagekaldt	420	95
7. Forespørgsler mv. uden egentlig klage	221	84
8. Anonyme henvendelser (ombudsmandslovens § 13, stk. 2)	23	3
9. Ombudsmanden valgte ikke at indlede en undersøgelse (ombudsmandslovens § 16, stk. 1)	1.233	424
Endelige afvisninger i alt	2.564	699

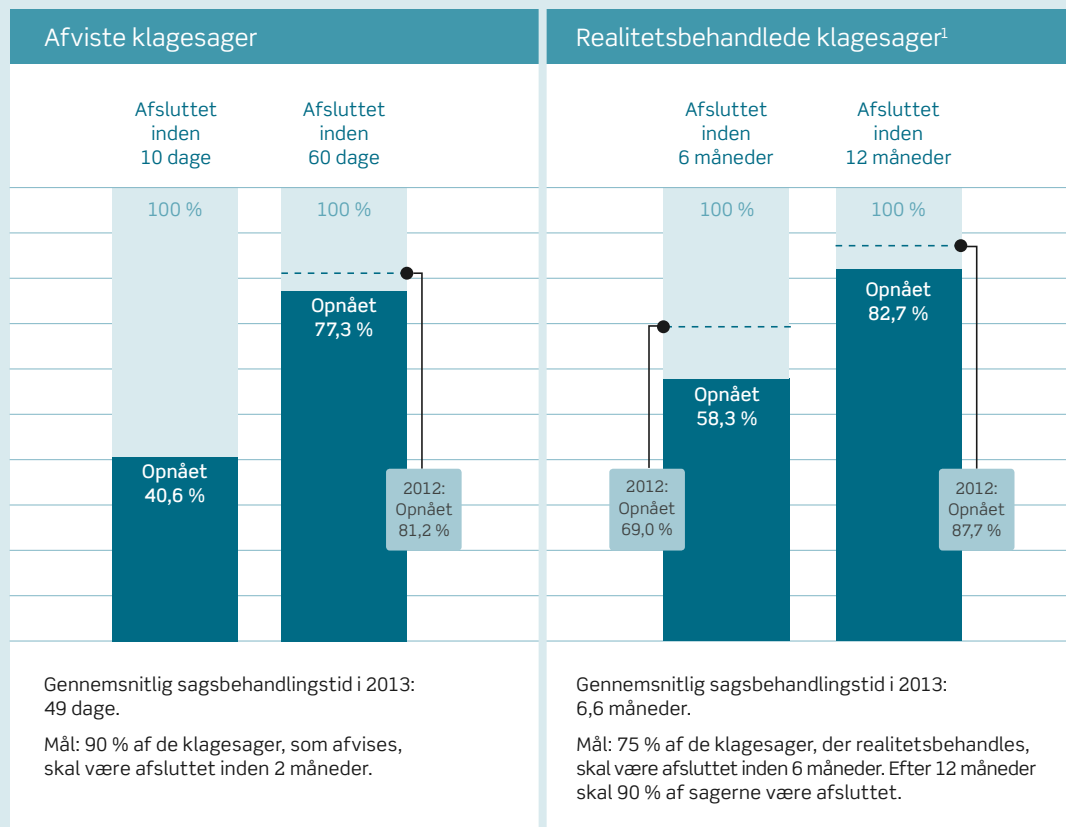
2. Foreløbige afvisninger

De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt (ombudsmandslovens § 14) ¹	1.860	785
Foreløbige afvisninger i alt	1.860	785

Total (1+2)	4.424	1.484
--------------------	--------------	--------------

- 1) Ombudsmanden må ikke gå ind i en sag, før alle administrative klagemuligheder er udtømt (ombudsmandslovens § 14). I sager, hvor der stadig er mulighed for at klage i det administrative system, oversender ombudsmanden enten sagen til myndighederne eller henviser den, der har klaget, til selv at gøre brug af mulighederne for at klage i det administrative system. Ombudsmanden oversender også sager til myndighederne af andre grunde – f.eks. med henblik på at en myndighed får lejlighed til at forholde sig konkret til det, som borgeren har skrevet til ombudsmanden, eller får lejlighed til at uddybe begrundelsen for sin afgørelse. I 1.185 (63,7 pct.) af de sager, der blev afvist foreløbigt, oversendte ombudsmanden (af forskellige grunde) henvendelsen til myndighederne. I de tilfælde, hvor ombudsmanden afviste en sag foreløbigt, havde de personer, der havde klaget, i langt de fleste tilfælde mulighed for at vende tilbage til ombudsmanden, hvis de fortsat var utilfredse med myndighedernes afgørelse og/eller behandling af sagen.

SAGSBEHANDLINGSTID

1) Se eventuelt note 2, side 110, om, hvad der forstås ved realitetsbehandlede sager.

ØVRIGT

I 2013 erklærede ombudsmanden sig **inhabil** i 7 klagesager. Folketingets Retsudvalg overdrog til landsdommer Henrik Bloch Andersen at behandle disse sager. Ombudsmandens kontor ydede sekretariatsbistand ved behandlingen af sagerne.

Færøernes Lagting overdrog i 2013 en sag til Folketingets Ombudsmand som **sætteombudsmand** for Lagtingets Ombudsmand. Ligeledes overdrog Inatsisartut (det grønlandske parlament) ombudsmanden en sag som sætteombudsmand for Ombudsmanden for Inatsisartut.

REGNSKAB 2013

Ombudsmandens almindelige virksomhed

Kroner

Indtægter

Tilskud fra Udenrigsministeriet	765.000
Øvrige indtægter	0
Indtægter i alt	765.000

Udgifter

Løn og pension	51.304.000
Husleje	3.854.000
Personale og organisation, herunder personalevelfærd	176.000
Efteruddannelse	284.000
Bøger og bibliotek	140.000
Faglige databaser (Karnov mv.)	907.000
Aviser og tidsskrifter	216.000
Formidling og kommunikation	489.000
IT, centralt udstyr, netværk og klientudstyr	816.000
IT, systemer og programmer	874.000
IT, konsulentbistand	252.000
Telefoni og bredbånd	558.000
Reparation og vedligeholdelse af lokaler	366.000
Møbler og inventar	517.000
Rengøring, vask og renovation	251.000
El og varme	529.000
Øvrige lokaleudgifter	173.000
Rejser	626.000
Repræsentation og bespisning	150.000
Frokostordning	234.000
AUB-bidrag	402.000
Kontorhold	181.000
Porto	151.000
Andre varer og tjenester	816.000
Udgifter i alt	64.266.000

Udgifter i alt, netto 63.501.000

Bevilling på finansloven 63.800.000

Årets resultat 299.000

Pensionsudgifter til tjenestemænd

	Kroner
Pensioner til forhenværende tjenestemænd	1.248.000
Bidrag til tjenestemandspension	-5.060.000
Pensionsudgifter til tjenestemænd i alt	-3.812.000

UDVALGTE OMBUDSMANDSUDTALELSER

Ombudsmanden offentliggør løbende visse udtalelser på ombudsmanden.dk og i ombudsmandens database i Retsinformation (retsinfo.dk). For 2013 drejede det sig om følgende udtalelser:

a. Beskæftigelsesministeriet

Ingen sager fra Beskæftigelsesministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

b. Erhvervs- og Vækstministeriet

2013-14

Nationalbanken havde givet en journalist afslag på aktindsigt i en række dokumenter. Afslaget var begrundet i hensyn til et særligt fortrolighedsforhold mellem Nationalbanken og bankerne. Ombudsmanden var ikke enig i Nationalbankens retsopfattelse.

c. Finansministeriet

2013-6

En journalist havde fået afslag på aktindsigt i dokumenter om Kreditpakken. Ombudsmanden mente, at der bl.a. var aktindsigt i et kommissorium, der fastlagde retningslinjer for en myndighedsbehandling af bestemte sagstyper, jf. offentlighedslovens § 8, nr. 4.

2013-10

Afslag på aktindsigt i en arbejdsgruppes interne dokumenter om forberedelsen af overenskomstforhandlingerne med Danmarks Lærerforening.

2013-13

Tre journalister fik afslag på meroffentlighed i en database, med begrundelsen at det ikke var muligt at indestå for oplysningernes validitet. Sagerne rejste et principielt og uafklaret spørgsmål. Ombudsmanden orienterede Justitsministeriet og Folketingets Retsudvalg.

2013-17

Ombudsmanden stillede sig uforstående over for, at konkrete oplysninger om NemID var blevet undtaget fra aktindsigt med henvisning til statens sikkerhed, og efterlyste en nærmere forklaring.

d. Forsvarsministeriet

2013-22

Skarp kritik af ministeriets samlede sagsbehandlingstid og manglende underretning i en sag om aktindsigt i Irak-dokumenter. Ikke grundlag for at fastslå, at der forelå bevidst træning, men meget uheldigt, at spørgsmålet om bevidst træning overhovedet kunne opstå.

e. Justitsministeriet

2013-18

Et under et år gammelt barn fik ved en fejl visumkarens i fem år på grund af morens overskridelse af et tidligere visums gyldighedsperiode.

2013-19

En indsat kunne kræve aktindsigt i en afgørelse om tilbagekaldelse af udgangstilladelse, men ikke i grundlaget for to afgørelser om udelukkelse fra fælleskab og overførsel fra åbent til lukket fængsel.

2013-23

En familiesammenføringssag efter udlændingelovens § 9 med krav om økonomisk sikkerhedsstillelse blev genoptaget efter spørgsmål fra ombudsmanden til den herboende mands samvær med særbørn.

2013-25

Ombudsmanden fandt ikke, at der var udsigt til, at han kunne kritisere, at Justitsministeriet havde givet afslag på humanitær opholdstilladelse til en hiv-smittet kvinde uden at have iværksat en nærmere undersøgelse af hendes behandlingsmuligheder i hjemlandet.

f. Klima-, Energi- og Bygningsministeriet

Ingen sager fra Klima-, Energi- og Bygningsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

g. Kulturministeriet

Ingen sager fra Kulturministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

h. Miljøministeriet

2013-9

Miljøklagenævnets overladelse af dele af sagsforberedelsen til et advokatfirma i et antal sager om husdyrbrug var i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige principper om delegation af myndighedsudøvelse til private.

i. Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Ingen sager fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

j. Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser

2013-8

At tre medlemmer af Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed var ansat ved et universitet, gjorde dem ikke inhabile i sager om en forsker ved samme universitet. Der forelå heller ikke inhabilitet på grund af nære venskaber eller personlige modsætningsforhold.

k. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ingen sager fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

l. Ministeriet for Ligestilling og Kirke

Ingen sager fra Ministeriet for Ligestilling og Kirkes sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

m. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse

Ingen sager fra Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

n. Skatteministeriet

2013-15

En særlig rådgiver ringede til en journalist, som havde sendt en aktindsigtsanmodning til ministeriet. Ombudsmanden udtalte, at ministeriets (ved den særlige rådgiver) telefoniske reaktion på anmodningen var fuldstændig uacceptabel.

2013-16

Landsskatteretten kunne undtage udgifter til udarbejdelse af skatteregnskab fra omkostningsgodtgørelse.

o. Social-, Børne- og Integrationsministeriet

2013-1

Arbejdsskademyndighederne tog ikke stilling til, om der var grundlag for at træffe midlertidig afgørelse om erstatning for tab af erhvervsevne over for en kvinde, der var sygemeldt og i arbejdsprøvnings på grund af følgerne af en arbejdsskade.

2013-4

Betydningen af henholdsvis "enlig" og "fast ophold", undersøgelsesprincippet, tvangsindgrebslovens § 10, myndighedernes vejledningspligt, brugen af anonyme anmeldelser og forståelsen af "mod bedre vidende" i en sag om tilbagebetaling af sociale ydelser.

2013-5

Vurderingen af, om det personlige arbejde må anses for ophørt mere end midlertidigt – og personen dermed kan overgå til efterløn – skal træffes på baggrund af en konkret vurdering af omstændighederne i sagen.

2013-7

Arbejdsskademyndighederne skal vejlede korrekt om mulighederne for genoptagelse efter såvel de lovbestemte som ulovbestemte regler, og vejledningen skal tilpasses den enkelte sag.

2013-11

Afslag på efterløn på grund af manglende rådighed var givet på et utilstrækkeligt grundlag. Rækkevidden af oplysningspligten, når oplysninger om gennemførte aktiverings tiltag mv. ikke kan indgå i sagen, fordi ansøgeren fortsat er i arbejde.

2013-27

To sager om tilbagebetaling af sociale ydelser, fordi borgerne mentes at være i "et ægteskabslignende forhold". Efter ombudsmandens oversendelse ændrede Ankestyrelsen afgørelserne, fordi sagerens oplysninger ikke var tilstrækkelige til at sandsynliggøre et sådant forhold.

p. Statsministeriet

Ingen sager fra Statsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

q. Transportministeriet

Ingen sager fra Transportministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2013.

r. Udenrigsministeriet**2013-20**

International Press Centre (IPC) havde afslået akkreditering af en journalist forud for et statsbesøg. IPC havde blot lagt en anbefaling fra PET om ikke at akkreditere journalisten til grund. Herved havde IPC forsømt at tage konkret stilling i sagen.

s. Undervisningsministeriet**2013-24**

En hf-elev kunne ikke bortvises som følge af adfærd i fritiden.

t. Økonomi- og Indenrigsministeriet**2013-26**

En kommune havde på det foreliggende grundlag ikke sandsynliggjort, at indrømmelse af aktindsigt i et teleselskabs prisoplæg ville være af væsentlig økonomisk betydning for selskabet. Kommunens afslag på aktindsigt var derfor uberettiget.

u. Kommunale og regionale myndigheder**2013-2**

En skoles beslutning om, at en elev skulle modtage midlertidig enkeltmandsundervisning, indtil der blev fundet et andet skoletilbud til eleven, var en afgørelse. Den midlertidige enkeltmandsundervisning blev iværksat med for kort varsel.

2013-3

Tilbagesøgningskrav efter obligationsrettens almindelige uskrevne grundsætning om *condictio indebiti* ikke anset for en afgørelse i henhold til forvaltningsloven. Myndighederne har dog pligt til i overensstemmelse med undersøgelsesprincippet at oplyse sagen.

2013-12

En meddelt dispensation fra deltagelse i en kommunal dagrenovationsordning var ugyldig. Ombudsmanden var derfor enig i, at dispensationen ikke kunne opretholdes.

2013-21

Tvangsindgreb i form af anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer må ikke bruges, uden at der foretages en konkret vurdering af, om det er nødvendigt.

v. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence**2013-28**

Et privat socialpædagogisk opholdssted for børn og unge måtte ikke bruge magt for at tvinge beboerne til at modtage et pædagogisk behandlingstilbud.

TILSYNSSAGER

Rapporter over tilsyn foretaget indtil den 1. november 2012 blev lagt på ombudsmandens hjemmeside. Efter omstrukturering af tilsynsaktiviteterne pr. 1. november 2012 offentliggøres tilsynssagerne ikke længere. Opfølgninger på tidligere tilsynsbesøg vil dog stadig løbende blive lagt på hjemmesiden.

NYHEDER OFFENTLIGGJORT PÅ OMBUDSMANDENS HJEMMESIDE I 2013

Nyhederne kan læses i deres fulde længde på ombudsmanden.dk.

11. januar

Ombudsmanden har rejst spørgsmål om børns og unges rettigheder

Er det lovligt, at et opholdssted begrænser de unges brug af og adgang til mobiltelefoner eller computere? Må et opholdssted kræve, at en ung aflægger en urinprøve? Og hvordan skal prøven aflægges?

Det er nogle af de generelle spørgsmål, som ombudsmanden i øjeblikket drøfter med Social- og Integrationsministeriet.

22. januar

Ombudsmanden tager på flere tilsynsbesøg

Folketingets Ombudsmand tager ikke kun imod klager, men er i stigende grad ude i landet på tilsynsbesøg. Med en ny specialiseret tilsynsafdeling har ombudsmanden netop samlet størstedelen af sine tilsynsaktiviteter.

2. februar

Travl start for ombudsmandens børnekontor

Siden den 1. november 2012, hvor ombudsmandens børnekontor åbnede, har kontoret oprettet mere end 100 sager på baggrund af klager fra både voksne og børn.

19. februar

Ombudsmanden går ind i sag om usund mad på sikret afdeling

Flere medier har beskrevet, at der på Sikringsafdelingen i Nykøbing Sjælland, som hører under Region Sjælland, er indført begrænsninger i patienternes frie valg af mad, slik og sodavand.

Folketingets Ombudsmand har på baggrund af omtalen besluttet at tage sagen op til behandling på eget initiativ.

25. februar

Ekstraordinære forhold gav lang ventetid i Udlændingestyrelsens ekspedition

Det var ekstraordinære forhold, der var skyld i ventetider på op til ti timer i Udlændingestyrelsens Servicecenter i sommeren 2012. Det fremgår af en udtalelse, som ombudsmanden har modtaget fra Udlændingestyrelsen.

26. februar

For kort tid til afsked med klassekammerater

At blive taget ud af sin klasse for at modtage enkeltmandsundervisning er en stor ændring i et barns dagligdag. Derfor skal barnet have mulighed for at tage ordentlig afsked med sin klasse og tid til at indstille sig på den nye situation. Det er essensen af en ny udtalelse fra Folketingets Ombudsmand.

14. marts

Ny kritik fra ombudsmanden i sag om socialbedrageri

I forlængelse af en meget omtalt sag fra Sorø fra foråret 2012 kritiserer Ombudsmanden på ny den måde, som en kommune og et socialt nævn har behandlet en sag om socialbedrageri på. I sin udtalelse redegør ombudsmanden for en række væsentlige regler og principper, der skal sikre borgerne en fair behandling.

18. april

Politiet retter op på dokumentationsmangler i udsendelsessager

Når politiet tvangsudsender en udlænding, der opholder sig ulovligt i Danmark, skal oplysninger om udsendelsen dokumenteres. Dette centrale forvaltningsprincip vil Rigspolitiet nu tage en række initiativer for at leve op til. Det sker, efter at ombudsmanden har gennemgået 42 udsendelsessager fra 2011 og fundet en række dokumentationsmangler.

23. april

Ombudsmanden ind i sag om offentliggørelse af lægefejl

Hvor længe efter at en læge eller en anden sundhedsperson har fået kritik, skal sundhedspersonen tåle, at kritikken er offentlig? Det er essensen af spørgsmålet, som Folketingets Ombudsmand netop har stillet myndighederne.

24. april

Ombudsmanden kan ikke behandle balletdanseres klage

Der blev i januar 2012 afskediget en række dansere på Den Kongelige Ballet. Ledelsen begrundede opsigelserne med krav om nedskæringer i budgettet. Balletforeningen har på vegne af nogle af de opsagte dansere klaget til ombudsmanden over forskellige omstændigheder ved afskedigelsesrunden. Ombudsmanden kan dog ikke behandle klagen, da den er afleveret for sent.

24. april

I orden at hemmeligholde forberedelse af overenskomstforhandlinger – men ombudsmanden rejser spørgsmål om ”offentlighedstænkning”

Danmarks Lærerforening fik afslag på aktindsigt i hovedparten af dokumenterne fra den arbejdsgruppe, der skulle forberede overenskomstforhandlingerne for de offentlige arbejdsgivere.

Og afgørelsen er i overensstemmelse med offentlighedsloven, konkluderer Folketingets Ombudsmand i en udtalelse.

30. april

Ombudsmandens rolle i evaluering af ny offentlighedslov

I anledning af det supplement til politisk aftale af 3. oktober 2012 mellem regeringen, Venstre og Konservative om en ny offentlighedslov, som i dag er offentliggjort, udtaler Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen:

”(...) Efter aftalen skal ombudsmanden imidlertid alene redegøre for, om myndighedernes praksis er i overensstemmelse med visse bestemmelser i den nye lov (den såkaldte ministerbetjeningsregel og den såkaldte folketingspolitikerregel). Redegørelsen skal afgives på baggrund af de sager, som ombudsmanden har behandlet i de første tre år efter den nye lovs ikrafttræden. (...)”.

13. maj

PET afviser tavshedspålæg til journalister

Politiken bragte i efteråret 2012 en kronik med titlen ”Medierne dækker over PET's nye lukkethed”. Det fremgik bl.a. af kronikken, at PET giver hemmelige briefinger til journalisterne, som de ikke må skrive om. Men det afviser PET nu over for Folketingets Ombudsmand.

4. juni

Alvorlig kritik af Skatteministeriet i anledning af særlig rådgivers adfærd

I en ny udtalelse fra Folketingets Ombudsmand kalder ombudsmanden Skatteministeriets håndtering af en henvendelse fra en journalist for "fuldstændig uacceptabel". Henvendelsen blev behandlet af en særlig rådgiver i Skatteministeriet.

6. juni

Ombudsmanden deltager i Folkemødet på Bornholm

Ombudsmand Jørgen Steen Sørensen diskuterer kontrollen af den offentlige forvaltning med Statsrevisorerne og rigsrevisor, når Hans Engell har magtens kontrollanter i krydsild.

11. juni

Ombudsmanden: Myndighederne skal holdes fast på åbenhed

Når den nye offentlighedslov træder i kraft, vil Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, sikre, at medierne får deres ret efter loven. Og ikke mindst at de får den hurtigt. Det skriver han i en kronik, som i dag er offentliggjort i Politiken.

17. juni

Slut med kommunes anbringelse af børn og unge på hotel

Slagelse Kommune har tidligere haft en praksis, hvor kommunen i visse tilfælde har anvendt et hotel i byen som akut overnatningssted for unge mellem 15 og 18 år. Kommunen har nu meddelt ombudsmanden, at denne praksis vil blive ændret.

26. juni

Folketingets Ombudsmand indgår aftale med kinesiske myndigheder

Folketingets Ombudsmand har netop indgået en aftale om at samarbejde med to kinesiske ministerier om, hvordan forvaltningskulturen kan udvikles.

4. juli

Ombudsmandsbesøg resulterer i udvalg om magtanvendelse over for børn og unge

Et nyt regeringsudvalg skal beskrive udfordringerne ved brug af magt over for børn og unge i døgntilbud, opholdssteder og plejefamilier. Desuden skal udvalget komme med forslag til nye regler, hvis det er relevant.

30. juli

Børn strandet på overbelagt akutinstitution

Over to år på akutinstitution uden nogen afklaring. Det har været virkeligheden for nogle af de mest udsatte børn i Esbjerg Kommune, hvor kommunens akutinstitution har været overbelagt i en længere periode. Oplysningerne kom frem for nylig, da Folketingets Ombudsmand var på tilsynsbesøg på akutinstitutionen.

6. august

Ombudsmanden tilfreds med klarere retsstilling for adoptivbørn

Adoptivbørn, der har haft et egentligt familieliv med deres biologiske forældre, før de kom til Danmark, kan nu glæde sig over, at deres rettigheder er blevet klarere. Det mener Folketingets Ombudsmand, der erklærer sig enig i konklusionerne i en udtalelse fra Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

14. august

I orden, at nævn købte hjælp hos advokatfirma

Et advokatfirma hjalp i en periode Miljøklagenævnet med at behandle klagesager om husdyrbrug. Advokatfirmaet gennemførte bl.a. høringer og udarbejdede udkast til afgørelser, men firmaet traf ikke på noget tidspunkt afgørelser. Og det er en af de væsentligste årsager til, at Folketingets Ombudsmand nu godkender ordningen, efter at han på eget initiativ har undersøgt den.

23. august

Ombudsmanden undersøger ventetid i sager om førtidspension

Københavns Kommune har skrevet til 216 borgere, at de først kan forvente at modtage en afgørelse i deres sager om førtidspension i december 2013 eller januar 2014. Ifølge pressen skulle det betyde, at nogle sager får en sagsbehandlingstid på op til 14 måneder.

10. september

Skarp kritik af Forsvarsministeriet i sag om aktindsigt i Irak-dokumenter

"Helt uacceptabelt". Sådan karakteriserer ombudsmanden, at Forsvarsministeriet var 1 år og 7 måneder om at tage stilling til en anmodning om aktindsigt fra en journalist i dokumenter vedrørende tilbageholdte personer i Irak.

11. september

Ombudsmanden sender beboeres metroklage videre til Natur- og Miljøklagenævnet

Beboerne omkring Marmorkirken i København har bedt ombudsmanden undersøge, hvorfor Natur- og Miljøklagenævnet afviste at behandle deres klage over manglende miljøvurdering i forbindelse med udvidelsen af arbejdstiden på metrobyggeriet.

17. september

Ny handicapredegørelse fra Folketingets Ombudsmand

Folketingets Ombudsmand har netop offentliggjort sin årlige redegørelse på handicapområdet.

1. oktober

Både høj og lav skal behandles efter reglerne

Som borger i Danmark skal man behandles efter reglerne, uanset om man er landskendt ministerkandidat eller enlig modtager af sociale ydelser. Det viser to centrale sager i Folketingets Ombudsmands beretning for 2012, der netop er offentliggjort.

9. oktober

Unge kan ikke tvinges til "refleksion"

Anbragte unge kan ikke med magt tvinges til at modtage socialpædagogiske tilbud. F.eks. såkaldt refleksionstid. Det fremgår af en netop offentliggjort rapport fra Folketingets Ombudsmand efter et tilsynsbesøg på opholdsstedet Fonden Kano-nen.

10. oktober

Ombudsmanden beder om forklaring på gratis billetter til embedsmænd

Danmarks Radio fejrede for nylig radiokanalen P3's jubilæum med en fest på Søfortet Trekroner. Ifølge Ekstra Bladet forærede Danmarks Radio et antal billetter til jubilæumsfesten til embedsmænd i Styrelsen for Slotte og Kulturejendomme. Det fremgår af avisen, at billetterne blev foræret, inden aftalen med styrelsen om at leje fortet var faldet på plads.

14. oktober

Kritik af afslag på efterløn til gymnasielærere

Efter mere end 30 år som gymnasielærere fik en mand afslag på efterløn, fordi myndighederne ikke mente, at han stod til rådighed for arbejdsmarkedet.

Folketingets Ombudsmand har gennemgået sagen og peger i sin udtalelse på flere problemer i gymnasielærernes sag.

5. november

Fejlagtig vejledning afholdt familie med handicappet barn fra at søge kommunen om hjælp til at finde en handicapegnet bolig

"Det er meget vigtigt, at kommuner vejleder borgere korrekt. Ellers er der reel risiko for, at borgere går glip af den hjælp, som de er berettigede til". Det siger ombudsmand Jørgen Steen Sørensen efter at have afsluttet behandlingen af en sag, hvor en familie med en stærkt handicappet pige boede i en lejlighed, der ikke var handicapegnet.

6. november

Ombudsmanden rejser sag om forholdene for psykiatriske patienter på sygehus i Holstebro

Folketingets Ombudsmand har netop stillet Region Midtjylland en række spørgsmål om forholdene for de psykiatriske patienter på Regionshospitalet Holstebro. Det sker på baggrund af en artikel i Dagbladet Holstebro-Struer, hvoraf det fremgår, at sygehuset med kort varsel skulle rumme retspsykiatriske patienter.

20. november

Bedre information i børnevisumsager

Udlændingemyndighederne vil fremover udtrykkeligt oplyse, at en afgørelse om såkaldt visumkarens ikke gælder for medfølgende mindreårige børn. Det er resultatet af en sag, hvor et 11 måneder gammelt barn ved en fejl fik visumkarens.

29. november

Overvågning af psykisk handicappede må ikke overdrives

En far klagede over, at et kommunalt bo- og opholdssted ikke konsekvent ville bruge en GPS i forhold til hans psykisk handicappede søn. Faderen ønskede, at sønnen hurtigt kunne findes, hvis han forlod opholdsstedet, og henviste til, at hans søn ikke havde nogen fornemmelse for at færdes i trafikken.

Men ombudsmand Jørgen Steen Sørensen fastslår, at brugen af GPS skal begrænses mest muligt.

4. december

Ombudsmanden tilfreds med tiltag for anbragte børn og unge

På foranledning af Folketingets Ombudsmand ser et udvalg netop nu på, om anbragte børns og unges rettigheder er beskyttet godt nok. Men på tre områder skal der handles hurtigere. Efter henvendelse fra ombudsmanden tager Social-, Børne- og Integrationsministeriet derfor nu initiativ til tre lovændringer.

12. december

Ombudsmanden konstaterer kortere ventetid i Udlændingestyrelsens ekspedition

Den gennemsnitlige ventetid i Udlændingestyrelsens Borgerservice var markant kortere i sommeren 2013 end i sommeren 2012. Det viser en undersøgelse, som ombudsmanden netop har afsluttet.

21. december

Fordobling i klager om børn i børnekontorets første år

520 klager har ombudsmandens børnekontor modtaget i kontorets første år. Det svarer til en fordobling i forhold til året før, hvis man ser på tilsvarende typer af sagsområder hos ombudsmanden.

27. december

Forkert at bortvise hf-elev efter hashrygning

En hf-elev, der gik på et kostgymnasium, blev bortvist fra skolen og kostafdelingen, fordi han havde røget hash under en bytur i en weekend. Men det havde skolen ikke ret til, fastslår Folketingets Ombudsmand i en ny udtalelse.

Folketingets Ombudsmand

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk